

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Din sumar:

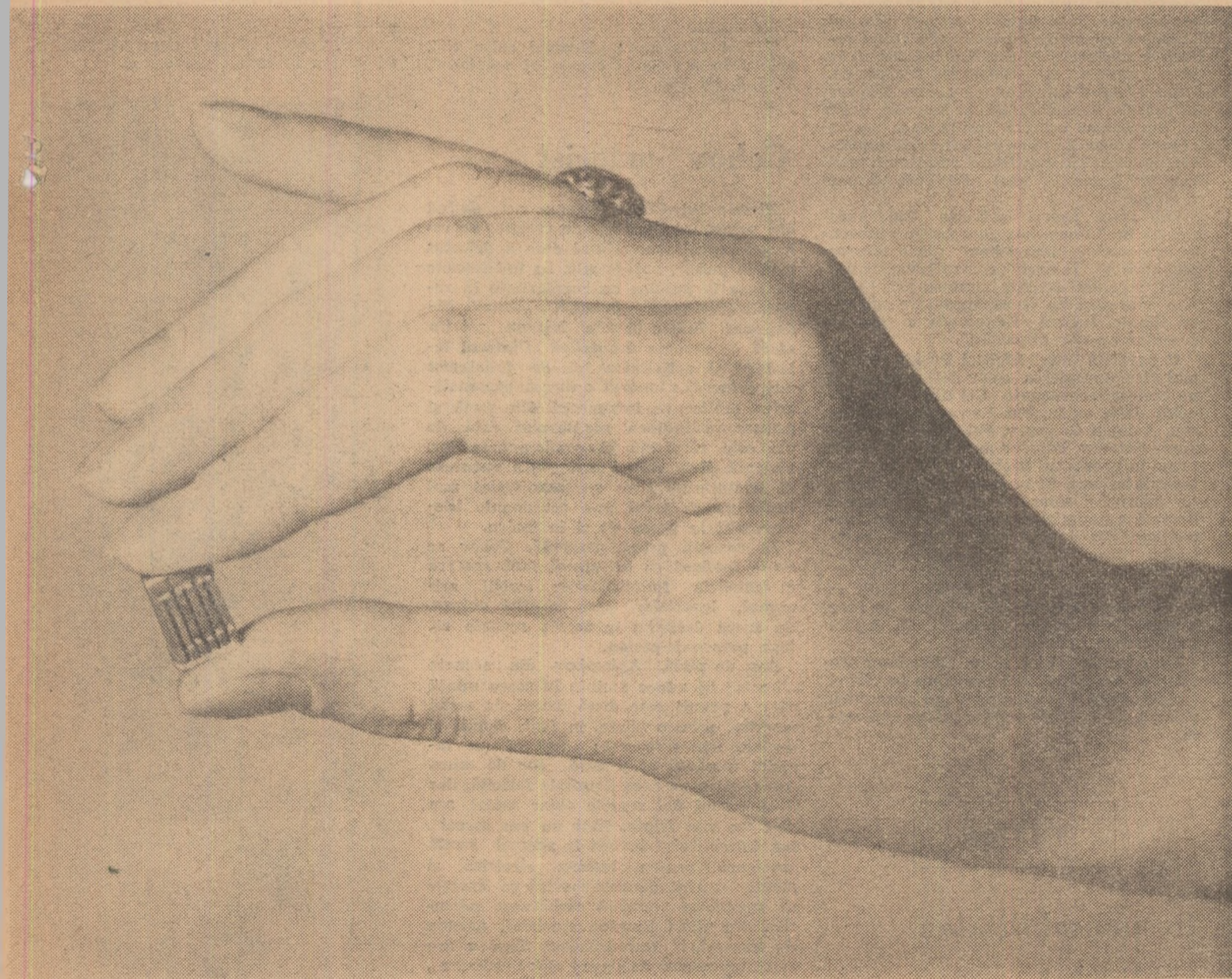
*Cele 100 de profesii
ale diamantului*

Ceasornicul sufletului

Dans din programul „Cercul pe gheață” prezentat cu prilejul festivalului „Iernii rusești”.

NOI RESURSE PENTRU OMENIRE

*Vedetele
cer ocrotire*

*Trei zile
în insula
lui Robinson*

ANUL XXII

2

(1087)

14 ianuarie 1966

12 pagini, 1 leu

MICA ISTORIE
LITERARĂMaiakovski
în viața
de toate zilele

Personalitatea lui Vladimir Maiakovski, așa cum se desprinde ea din relatările de largă circulație ce au ajuns până la noi, este aceea a unui mare poet-tribun. Dar iată că, din rîndurile unor confesiuni memoriale ce aparțin Tatiane Alexandrovna Bogdanovici, ea însăși scriitoare și traducătoare, răzbat alte laturi ale personalității lui. Aici ne este dat să-l întîlnim pe Maiakovski în viața de toate zilele, pe Maiakovski „în halat și papuci”.

Poetul epocii sovietice și-a petrecut vara anului 1915 în stațiunea Kuokkala, la vila lui Kornei Ivanovici Ciukovski. În aceeași stațiune, la vila Kolegari, se afla și Tatiana Bogdanovici, cu întreaga ei familie. Prin intermediul lui Ciukovski, Maiakovski a făcut cunoștință cu Tatiana Bogdanovici și, curînd după aceea, a devenit oaspetele ei aproape zilnic.

Tatiana Bogdanovici l-a întîmpinat, la început, cu oarecare rezerve, întrucît faima poetului, așa cum o stabiliseră cercurile oficiale, nu era prea bună. Dar curînd, Tatiane Bogdanovici i-a fost dat să afle

V. Maiakovski Desen de B. Prorokov

un alt Maiakovski. E adevărat că, așa cum ne spune gazda lui din anul 1915, Maiakovski era uneori foarte îngîndurat, zgîrcit la vorbă, refuza să citească versuri și, cînd indispoziția lui devenea mai accentuată, se făcea nevăzut zile întregi. Disparațiile lui erau explicate astfel de Ciukovski: Maiakovski, care era foarte pedant, își dăduse la călcat singura pereche de pantaloni din garderoba lui...

Tatiana Bogdanovici ne-a lăsat și câteva impresii despre arta de recitator a lui Maiakovski. „Citea minunat, își aduce ea aminte. O asemenea voce profundă, plină, sensibilă, expresivă n-am mai auzit niciodată. În lectura lui Maiakovski, versurile lui, mai ales în anii aceia de război, ne emoționau profund și uneori ne zguduiau, pur și simplu. Nu pot uita acest tablou: o noapte albă, marea, iar pe malul ei Maiakovski, înalt, frumos, declamînd versuri minunate cu glasul lui sonor, versuri care răsunau atunci ca o chemare, în lumea ce abia se nășteea”.

Lui Maiakovski îi plăcea să epateze, dar numai pe acei interlocutori care îi erau de fapt străini, prin preocupări și mentalitate. În acest scop, își confecționa o mască ce servea de minune planurilor sale. Dar imediat ce interlocutorul nedorit dispărea, Maiakovski redevenea amabil și se purta simplu și firesc cu cei din jur.

La Kuokkala și-a dezvoltat Maiakovski și calitățile lui în materie de crochet. „Era un jucător genial, își amintește Tatiana Bogdanovici. Nu exista poartă prin care să nu pătrundă bila expediată de el din orice poziție și nu exista bilă pe care să n-o nimerească de la orice distanță”. Fiind întrebare de unde a căpătat această extraordinară îndeminare, Maiakovski a răspuns: „A fost doar o vreme cînd trăiam de pe urma biliardului”.

Și iată-l în jurul aceleiași mese cu vestitul pictor Iliia Efimovici Repin. Întîlnirea s-a petrecut la vila lui Kornei Ciukovski. Repin nu-l agreea pe Maiakovski, socotindu-l decadent. La un moment dat, Repin începu să răsfășoare albumul gazdei. Pe ultima pagină — deci pe cea din stînga — un desen în creion al lui Maiakovski. Repin, care considera că desenele dintr-un album își au locul numai pe paginile din dreapta, se ridică de pe scaun și începu să strige indignat că nu poate tolera inadvertența acestui puști și că nu poate sta la aceeași masă cu el. Gazdele

reușiră cu greu să-l tempereze și răsfoind în continuare albumul constatară că Repin însuși săvîrșise și el aceeași „oribilă greșală”.

În timpul acesta, Maiakovski devenise parcă mic de tot și făcea tot ceea ce-i stătea în putință pentru ca să nu cadă în raza privirilor lui Repin.

La acest incident, Tatiana Bogdanovici adaugă: „În general, Vladimir Vladimirovici părea mai în vîrstă decît cei 25 de ani pe care îi avea, dar uneori făcea impresia unui copilăș”.

CRITICA

Despre poezie

Un volum de articole, înmănușind considerațiunile lui L. Ghinzburg asupra liricii ruse din secolul XIX și de la începutul secolului XX, a atras de curînd atenția criticilor și istoricilor literari din Uniunea Sovietică. Aceștia au remarcat în primul rînd faptul că suita de studii se desfășoară cititorului într-o unitate deplină, unitate susținută de „tema autorului”, ce străbate și reunește articolele despre poeți foarte diferiți și despre curente la fel de diferite. Studiile lui L. Ghinzburg sînt, de fapt, un monolog prelungit, cu o tonalitate proprie, cu un punct de vedere original, asupra poeziei ruse, cu fațetele ei multiple și irepetabile. Meritul criticului este cu atît mai mare cu cît el n-a ocolit punctele de vedere ale unui Veselovski, Tomașevski sau Tinianov, care au dobîndit, de-a lungul timpului, un loc trainic în istoria literaturii ruse.

Autorul culegerii s-a străduit să infățișeze cititorilor o istorie a modalităților poetice de folosire a cuvîntului pe parcursul a peste o sută de ani de poezie rusă. El pornește de la stilul echilibrat al „școlii de armonii” precise pe care au frecventat-o poeți ca Jukovski, Batișkov și Pușkin (în tinerete) și se oprește cu atenție și înțelegere la momentul Blok, cu versurile lui „electrizate”, la poezia lui Pasternak, unde prozaismul intenționat se transformă în poezie atentă, la poemele lui Maiakovski, cu vastele lor ecouri poetice și sociale.

Un studiu vast este intitulat „Poezia gîndirii”, cu referiri la unele încercări artificioase de a crea o lirică filozofică și la succesele obținute în această direcție de Blok.

L. Ghinzburg n-a putut să ocolească, într-un volum de proporții mari, problema veșnic actuală a raporturilor dintre tradiție și inovație în domeniul poeziei. Meritul autorului constă în faptul că el a evitat referirile abstracte la acești doi termeni, în jurul cărora se desfășoară dezbateră. După părerea autorului, poezia nouă apare la granița dintre tradiție și inovație, unde se desfășoară o luptă aprigă, care are ca rezultat apariția unor noi forme de expresie poetică. Ele constituie rezultatul unui conflict dramatic, unei adevărate „drame a ideilor”.

Sub acest aspect privește Ghinzburg creația lui Lermontov, „o apariție epocală, în care s-au înmănușat firele tuturor așteptărilor”. Întrucît „romantismul anilor 30 (al secolului trecut) impunea titanismul și o expresivitate corespunzătoare spiritului titanice, tinărul Lermontov a știut să dea glas acestor necesități”.

O paralelă între Blok și Pușkin relevă mai ales apropierea celor doi mari poeți pe aceleași coordonate. Cel dintîi nu seamănă deloc cu Pușkin. Lermontov, Nekrasov, Apollon Grigorev, Fet, Apuhtin, Vladimir Solovev, Briusov au lăsat mai multe urme în poezia lui Blok. Dar există o analogie interioară în ceea ce privește funcția istorică a celor doi poeți. „Înțelegerea deplină a experiențelor spirituale ale contemporaneității, preluarea rațională a moștenirii culturale ruse și europene, istorismul acut — toate acestea sînt caracteristice atît lui Blok cît și lui Pușkin. Blok se aseamănă cu Pușkin prin influența pe care a exercitat-o asupra generației sale și prin același simț al stilului”.

Volumul de critică al lui Ghinzburg are calitatea esențială unei asemenea lucrări și anume aceea de a descoperi noi orizonturi, chiar în domenii de mult și intens explorate.

VITRINA

Responsabilitatea
medicului

„Medicul celor vii” *) readeuce în atenția noastră un erou pe care îl cunoșteam din primele două volume ale trilogiei lui Iuri Gherman, din „Cauza pe care o slujești”

și din „Omul meu drag”. Volodia Ustimenko nu mai este studentul entuziasat de odinioară, nici medicul care pleacă să combată ciuma, nici ostașul care luptă în războiul antihitlerist; e pur și simplu un chirurg dedicat profesiei sale. Dar din toate avatarurile unei existențe foarte agitate, ceea ce e salvat definitiv e sufletul său pasionat. Și toate metamorfozele care au marcat devenirea tinărului n-au putut ascunde condiția esențială a eroului, virtutea după care îl recunoaștem. Mai îmbătrînit, eșuat în căsnicie, despărțit multă vreme de femeia pe care o iubește, cu mai puține iluzii, Ustimenko a păstrat intactă, prin toate furtunile, încrederea fundamentală în oameni și pasiunea de a-i sluji. El este din familia acelor eroi făcuți să înfrunte toate adversitățile și să triumfe fără orgoliu.

L-am văzut luptînd împotriva epidemiei, apoi împotriva hitleriștilor; iată-l acum dedicat unei opere științifice, al cărui simbol este marele spital pe care îl organizează în orașul său de baștină. Dificultățile pe care le întîmpină acum sînt de altă natură. Medicul este, așadar, în concepția lui Ustimenko, un soldat mobilizat pe viață, al cărui dușman perpetuu este moartea. În sensul acesta pacea nu-i decît un război continuat cu alte mijloace. Căci lupta împotriva minciunii și a indolenței nu e decît o parte a luptei împotriva morții. Formula „Eu răspund pentru tot” — așa cum sună de fapt titlul cărții în rusește — caracterizează perfect eroul: el are într-adevăr sentimentul colesător că răspunde de mersul întregului univers.

O asemenea răspundere nu îngăduie nici o slăbiciune, nu iartă nici o greșală, angajează întreaga ființă. Ustimenko caută a descoperi adevărul cu aceeași înverșunare cu care încearcă să afle un diagnostic exact; el luptă să stîrpească tarele morale, cu aceeași neîndurare pe care o pune în operația unui abces. Între datorită sa de medic și aceea de cetățean nu există ziduri și prăpastii; existența sa nu e compartimentată după indicațiile unui program de muncă; ființa sa e un tot în care fiecare celulă comunică. Omul se cheltuiește neîncetat într-o simpatie universală și nu e de mirare că el iradiază o forță de atracție în virtutea căreia nu e niciodată singur. În jurul lui gravitează ființe de aceeași structură morală, de la Liuba Gabai pînă la Zinovi Zolotuhin, secretarul comitetului regional de partid.

Mijloacele lui Iuri Gherman sînt acelea ale romanului tradițional; sforțarea sa principală este de a pune în valoare caractere puternice în împrejurări dificile și e neîndoișos că acest al treilea volum încununează, după zece ani de muncă, o trilogie care rămîne opera capitală a autorului.

Alexandru Sever

*) Iuri Gherman: „Medicul celor vii”, apărut în revista „Oeuvres et opinions”, nr. 8, 9, 10, 1965.

Cehov umorist

Piesele lui Cehov într-un act, datînd din prima lui perioadă de creație, ne relevă talentul umoristului care a delectat marile publice, ani de zile, cu foiletoanele pe care le publica cu regularitate în revistele „Strekoza”, „Osokolok”, „Zritel”. Filiațiunea dintre piesele într-un act (în afară de sceneta dramatică „Cîntecul lebedei”) și activitatea lui de foiletonist este evidentă: umorul e direct, personalitatea eroilor se intrupează din sarjă și grotesc, atitudinea scriitorului față de ele este răsădită și condamnarea lor, violentă. Este chipul mai puțin cunoscut al scriitorului, care s-a manifestat mai tîrziu pe cu totul alte coordonate literare, atîj în proză cît și în teatru.

În această primă perioadă, Cehov se simte înclinat să biciuiască fără rezervă meschinăria funcționarilor țariști, arivismul, ipocerzia, țifna minților obtuze. De aceea întîlnim în aceste scenete câteva personaje-etalon.

Așa, de pildă, Aplombov din sceneta „Nunța” își aduce aminte în seara nunții că n-a primit cele două titluri de rentă inserise, printre altele, în foaia dotală și declară rituos soacrei: „Află că nu îngădui nimănui să-și bată joc de mine. Am făcut-o pe fiica dumitale fericită, dar dacă nu-mi dai rentele chiar astăzi, am să-i fac zile fripte. Sînt un om corect”. Iată, telegrafistul invitat la aceeași nunță toastează pentru lumina electrică și spune: „...știți dumneavoastră ce lipsește să completeze această sărbătoare solemnă? Nu știți! Lumina electrică, pardon de expresie!” Dar bătrînul Jigulov are și el un cuvînt de spus: „Electricitatea... Hm!... După mine, lumina electrică este o escrocherie... Îți atîrnă colo, în tavan, o bucătică de cărbune ca să-ți ia ochii... Nu, frate-meu, nu! Dacă vrei să ne dai lumină, pîi atunci dă-ne nu un flecușteț de cărbune, ci ceva mai substanțial, mai

deosebit, ceva mai concret! Să fie foc, pricepi! Foc din asta natural, și nu spiritual!” Iar Sipucin din „Jubileul” face elogiul ipocerziei, cu candoarea sufletelor primitive ce se inchipuie rafinate: „Și cum spuneam: acasă la mine pot fi necioplit, parvenu pot să dau friu liber apucăturilor mele, însă aici totul trebuie să fie en grand. Aici-i bancă! Aici fiecare amănunt trebuie să impună, ca să zic așa, să aibă o înfățișare solemnă”.

Viciile acestea, semnele unei societăți în descompunere, trec dintr-o scenetă într-alta și minează în aceeași măsură personajele din „Ursul” sau din „Cerele în căsătorie”.

Cu totul altă tonalitate întîlnim în sceneta pe care autorul a intitulat-o dramatică cu titlul: „Cîntecul lebedei” (Calhas). Actorul Svetlovidov este surprins în amurgul carierei sale, după obișnuitul spectacol jubiliar. Singur pe scenă în fața scaunelor goale acum, el își face bilanțul vieții. E un bilanț trist, cu toate că actorul a fost cu adevărat înzestrat. E un bilanț trist pentru că într-o lume în care titlurile și gradele sînt la preț, talentul este disprețuit și constituie o povară ruinătoare pentru deținătorul lui.

Coperta și fiecare scenetă din volum se deschide cu cite o excelentă ilustrație ce poartă semnătura lui Eugen Mihăescu, un grafician totdeauna inspirat.

I. Velicu

A. P. Cehov: „Piese într-un act”. Editura pentru literatură universală.

A. Dumpe t Făclia păcii (aluminu)

BILANȚURI

Pentru
a putea compara

Stăruirea și începurile de an sint totdeauna prilejuri de bilanț. În felul acesta nu numai că se trec în revistă cele deja împlinite, dar se poate arunca și o privire mai lucidă spre viitor, anticipându-i-ne rezultatele.

În 1965, fiind s-au împlinit 48 de ani de la victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, Uniunea Sovietică a atins un impresionant nivel de dezvoltare industrială. Producția fabricilor și uzinelor sale a crescut, față de cea a Rusiei țariste, de 52 ori. Pentru a aprecia această cifră la justa ei valoare, trebuie să menționăm, cu titlu de comparație, că exact în același interval, producția industrială a crescut în Statele Unite de șase ori, în Republica Federală Germană de patru ori, în Franța de trei și în Anglia de două ori.

Și tot pentru a judeca așa cum se cuvine dezvoltarea industrială a U.R.S.S. nu trebuie uitat că, în acest răstimp, cel de al doilea război mondial a provocat statului sovietic pierderea a 20 de milioane de vieți omenești și distrugerea a 31 850 de întreprinderi, în care lucrau patru milioane de muncitori.

În clipa de față U.R.S.S. dă 20 la sută din producția industrială mondială, ceea ce înseamnă mai mult decât Anglia, Franța și Republica Federală Germană luate la un loc. În urmă cu numai zece ani producția industrială a Uniunii Sovietice reprezenta o jumătate din cea a Statelor Unite; actualmente proporția s-a ridicat la două treimi.

Să ne oprim la două exemple concrete, care pot ușura comparațiile. În ultimii ani, extracția petrolului a crescut în S.U.A. cu 5,6 milioane de tone, ceea ce înseamnă cu 1,6 la sută. În U.R.S.S. sporul a fost de 15,3 milioane de tone, adică de 14,3 la sută. În 1965 s-au produs în U.R.S.S. 509 miliarde de kilowați oră, cu alte cuvinte de unsprezece ori mai mult decât înainte de cel de al doilea război mondial. Creșterea anuală este de 50 miliarde de kW/h, adică de două ori mai mult, în cifre absolute, decât în Statele Unite.

Aceasta nu înseamnă însă o pauză în efortul continuu de industrializare a Uniunii Sovietice. Dintr-un articol al corespondentului la Paris al agenției de presă „Novosti”, Dadian, aflăm câteva date interesante în această privință. Achizițiile de utilaj industrial sau chiar de fabrici și uzine întregi au sporit simțitor în ultimii ani, așa cum o dovedește comerțul exterior al U.R.S.S. În 1963 și 1964, importurile au depășit exporturile în relațiile cu o serie de state ca Suedia, Japonia, S.U.A., R.F. Germană, Canada etc.

MERIDIANE SOVIETICE

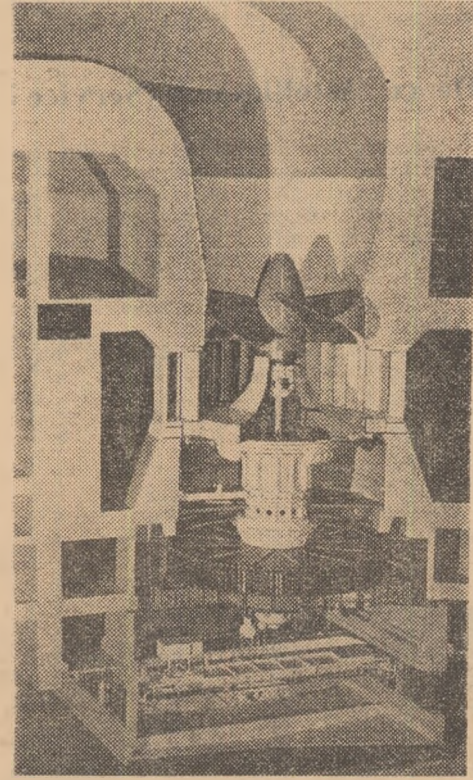
Gigantul
din valea Iavan

Relieful Tadjikistanului este în mare parte muntos. E de la sine înțeles că pe un teritoriu acoperit în proporție de 93 la sută de munți, e foarte greu de găsit un loc potrivit pentru construcții industriale de mare amploare. Așa s-a întâmplat, de pildă, și cu alegerea terenului pe care urmează să se construiască combinatul electrochimic din valea Iavan, una din cele mai mari întreprinderi de acest fel din Uniunea Sovietică. Înainte de a se opri la valea Iavan, o comisie de stat a

cutreierat în 1962 aproape întreaga republică.

În favoarea acestei alegeri au pledat mai mulți factori. În primul rând în apropiere de valea Iavan se află hidrocentrala de pe Nurek, cu o capacitate proiectată de 2 700 000 kilowați, care, după ce va intra complet în funcțiune, va da Tadjikistanului o mare cantitate de energie electrică. În afară de fabrica de aluminiu de la Regar, hidrocentrala va mai alimenta cu curent și combinatul de la Iavan. În al doilea rând, în această regiune se află bogate zăcăminte de sare gemă și dolomit, materii prime importante pentru o întreprindere electrochimică. Combinatul va fi alimentat cu apă adusă din râul Vahș printr-un tunel.

Solul pe care urmează să fie construit combinatul a ridicat, însă, mari dificultăți în fața proiectanților și a constructorilor. Fiind un teren friabil de loess, el are dezagreabila particularitate de a se lăsa mult în jos sub greutatea construcțiilor chiar după prima ploaie. Afundarea atinge uneori pînă la un metru și jumătate adîncime. Spre a înlătura acest neajuns, specialiștii sovietici și-au propus să inunde mai întîi terenul cu apă, apoi să-l tazeze

Constructorii din Leningrad au realizat, special pentru hidrocentrala de la Saratov, o turbină hidraulică cu palete rotative, al cărei rotor atinge un diametru de 10,3 metri. Asemenea rotoare gigantice n-au mai fost construite pînă acum în nici o altă țară. În fiecare secundă, prin turbină vor trece 705 metri cubi de apă. Puterea hidroagregatului este de 59 300 de kilowați. În fotografie: macheta hidroagregatului.

și să toarne deasupra un amestec de pietriș și nisip. Desigur, lucrările vor necesita un mare volum de muncă, dar pentru moment aceasta-i singura soluție.

A doua problemă care-i preocupă pe specialiștii este și aceea a aprovizionării cu apă potabilă a constructorilor. Rîulețul Iavan-Su din apropiere, cu un mare debit de apă în timpul revărsărilor de primăvară, se transformă în restul anului într-un simplu pîrîiș. În afară de asta, apa e atât de sărată și amară, încît nu vor nici oile s-o bea. Pînă cînd se va construi tunelul prin care se va aduce apă din râul Vahș, constructorii vor trebui să se mulțumească cu apa furnizată de câteva fîntîni arteziene.

În preajma combinatului va lua ființă un oraș frumos, modern, înecat în verdețură, cu circa 100 000 de locuitori. Ținîndu-se seama de experiența țărilor tropicale, clădirile nu vor avea mai mult de un etaj, întrucît în condițiile climatice respective, nu sînt indicate blocuri înalte: etajele superioare, pe care nu le pot feri de arșiță, ar fi nelocuibile. În afară de asta Tadjikistanul este o zonă în care se produc frecvent cutremure. De aceea proiectanții vor elabora un tip cu totul nou de clădiri pentru frumosul oraș Iavan.

ALIMENTAȚIE PUBLICĂ

Crevetele moscovite

În Uniunea Sovietică, locuitorii Moscovei sînt cunoscuți ca mari amatori de delicatose. Pînă în ultimul timp însă, crevetele, una din cele mai apreciate gustări, lipseau în cantitățile necesare de pe piața capitalei, căci, în ciuda numeroaselor tentative de acclimatizare a acestor locuitori ai apelor meridionale, clima aspră zădărnicea eforturile specialiștilor. Dar iată că în ajutorul experimenților a venit întîmplarea.

La centrala electrică Klason, una din cele mai vechi întreprinderi de acest gen din Moscova și care funcționează cu turbă, apa caldă era expedită pentru răcire în fosele turbării, fapt care contribuia ca algele să se dezvolte impetuos. Pentru curățirea micilor lacuri erau necesare lucrări speciale foarte costisitoare, așa că conducerea uzinei a hotărît să le populeze cu puiet dintr-un soi de crap asiatic care, dotat cu o poftă de mîncare formidabilă, devorează pur și simplu algele, hrana lui preferată. În felul acesta, curățirea apelor a fost asigurată.

Dar iată că, de la un timp, populația din împrejurimi a remarcat că în lacuri și-au făcut apariția niște ființe ciudate, foarte asemănătoare cu crevetele marine. Erau crevetele de apă dulce, aduse din întîmplare o dată cu voracii crapi asiatici. Temperatura constantă de 35° a apelor se dovedise a fi un excelent mediu pentru reproducerea lor rapidă așa că, actualmente, ele populează cu sutele de mii lacurile formate pe locul fostelor turbării.

Specialiștii sînt preocupați acum de posibilitatea extinderii crevetelor și în zona altor centrale electrice care folosesc drept combustibil turba, precum și de industrializarea gustosului răcușor. Așa că, într-un viitor apropiat, în meniurile gospodinelor din capitala Uniunii Sovietice mult dorita gustare va fi întîlnită din ce în ce mai des.

INDUSTRIE EXTRACTIVĂ

Experiențele au reușit

Uniunea Sovietică este deosebit de bogată în antracit, combustibil prețios, ale cărui zăcăminte pot fi întîlnite mai ales în regiunea Donbass. Cărbunele acesta, deosebit de dur, ridică însă în fața muncitorilor o serie de probleme, căci obișnuitele mașini minere îl exploatează cu foarte multă greutate. Pentru a înlătura deficiența, specialiștii sovietici au întreprins un număr de experiențe încercînd să folosească la tăierea acestei roci dure apa proiectată de pompe cu înaltă presiune, precum și alte echipamente speciale. Experiențele au reușit: un jet extrem de fin de apă, sub o presiune de 250 de atmosfere, taie cu ușurință stratul de antracit. Metoda, aplicată în minele din Donbass, a ușurat mult extracția cărbunelui. Specialiștii sovietici nu s-au declarat însă satisfăcuți de rezultatul obținut și, actualmente, încearcă să ridice presiunea la 500 de atmosfere și chiar mai mult.

Alte experiențe au fost întreprinse de inginerii kazahi, în legătură cu realizarea unei camere de combustie pentru turbinele cu gaze. Ceea ce e interesant în această instalație e faptul că turbina funcționează cu... aer din minele de cărbune. E suficient ca aerul să conțină 1,5 la sută metan, pentru ca turbina să funcționeze normal. Proiectul prealabil al camerei de combustie a fost pus recent la punct pentru turbinele cu gaze produse în serie de uzina de turbine și motoare din Sverdlovsk, iar prima termocentrală funcționînd cu metan din mine va fi construită în bazinul carbonifer din Karaganda.

De mult interes din partea întreprinderilor producătoare de conducte metalice s-a bucurat metoda unor specialiști bieloruși care, pentru a feri conductele de coroziune au înlocuit obișnuitul bitum cu niște emailuri protectoare, ușor fuzibile, rezistente la acizi aproape la fel de bine ca emailurile refractare și la alte substanțe mult mai bine decât ele. În afara faptului că noile emailuri prelungesc viața metalului, protejîndu-l ca o adevărată haină ele mai au avantajul că sînt foarte ieftine, deoarece nu conțin compuși rari.

INDUSTRIE TEXTILĂ

Barometrul
contra rebuturilor

Între starea timpului, calitatea țesăturilor și tehnologia lor de producție există o strînsă legătură. În cele ce urmează veți afla cum se manifestă această legătură.

Imaginați-vă că vă aflați la „Triohgor-naia manufaktura”, marele combinat textil din capitala Uniunii Sovietice, situat chiar pe malul râului Moscova. Să presupunem că tocmai urmăriți procesul de fabricare a firelor de bumbac. Pe neașteptate, dinspre rîu pornește o rafală de vînt care aduce în incinta fabricii un spor de umezeală. Același efect îl au ploaia și ceața. E suficient ca în secțiile combinatului umezeala să crească cu 2—3 procente pentru a influența calitatea firelor. După un examen de laborator se constată la firele respective o abatere de la standarde. Umezeala mare provoacă ruperea firelor.

Dar arșița? La o temperatură ridicată firul se usucă și se rupe foarte ușor. Aceasta se întîmplă mai ales la temperatura de 32—33 de grade, cît atinge vara mercurul termometrelor din secții. Temperatura ideală pentru firele de bumbac este de 26,7—27 grade iar umezeala de 46 la sută.

Inseamnă aceasta că pe timp nefavorabil fabrica trebuie oprită? Nicidecum. Pentru a avea în permanență temperatura și umiditatea necesare, secțiile sînt înzestrate cu sisteme de ventilație și umezire. Apa necesară umezirii aerului este asigurată de două fîntîni arteziene. Dar cum se constată abaterile de la normă? Cu ajutorul unor aparate speciale foarte sensibile.

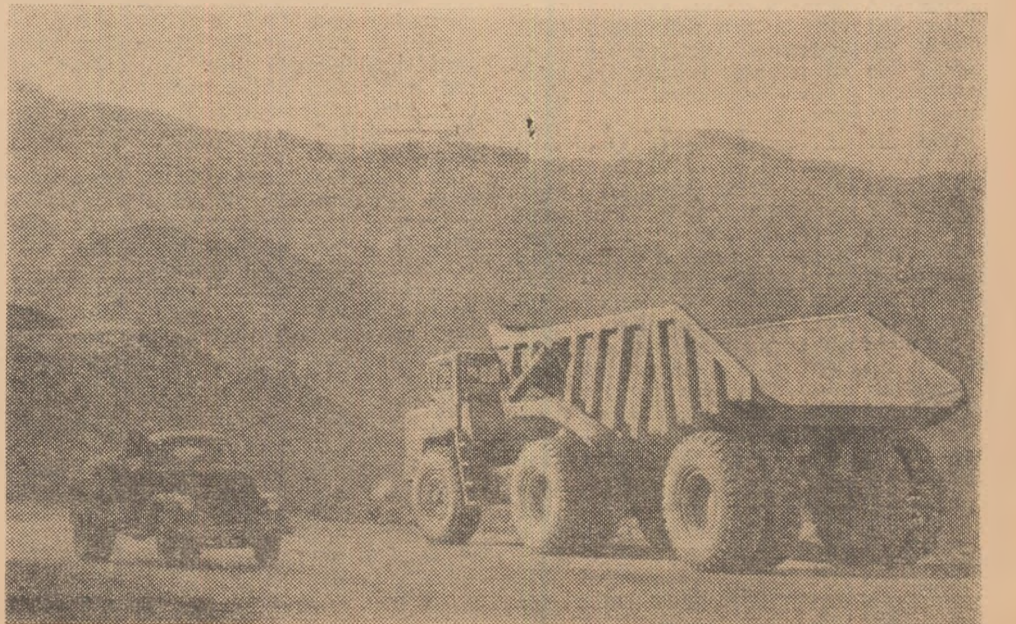
Exemplul combinatului moscovit este cel mai grăitor căci data fiind apropierea de râul Moscova se poate urmări mai bine legătura dintre starea timpului și tehnologia de producție. Dar să nu uităm că pe cuprinsul U.R.S.S. există numeroase întreprinderi textile în care nu se mai pun asemenea probleme, ele fiind dotate cu instalații automate de climă artificială. Și la „Triohgor-naia manufaktura” va începe în curînd montarea unor astfel de instalații.

CONSTRUCȚII

Moscova 1966

Ținerețea capitalei sovietice e una din trăsăturile ei caracteristice. E suficient să ne gîndim că în ultimii șapte ani la Moscova au fost construite mai multe locuințe decât în toți anii puterii sovietice. Că au luat naștere un mare număr de cartiere noi, care au înglobat vechile așezări rurale păstrîndu-le doar numele: Hovrino, Mnevnik, Medvedkovo, Degunino... Că în anul în curs moscoviții vor primi 120 000 de locuințe noi.

În ceea ce privește fondurile alocate pentru construcția de instituții culturale, ele se vor dubla în comparație cu anul trecut. Și cu toate că ne-am obișnuit cu ritmul rapid de dezvoltare a Moscovei, prevederile pentru anul 1966 depășesc tot ce s-a realizat pînă acum. Se va construi, între altele, o citadelă coregrafică, care va cuprinde o școală de balet pentru 600 de elevi cu 24 de clase, o sală de spectacole cu 500 de locuri, un internat pentru 300 de persoane, o policlinică etc.

Noul tip de autocamion „Belaz”, cu o capacitate de 65 de tone, va fi folosit pe șantierul de altitudine.

actualitatea

OPERATIA

„SĂRITURA LUNGĂ“

II

Eșecul
complotului
nazist
de la
Teheran

Sub îndrumarea lui A.A. Lukin, autorul reportajului de față, în spațiile frontului hitlerist a lucrat legendarul cecist Nikolai Kuznețov, care izbutise să se infiltreze în armata germană sub numele de Paul Sibert, cu gradul de Oberleutnant. La începutul anului trecut, revista noastră a mai publicat un episod din activitatea lui N. Kuznețov. În reportajul pe care am început să-l publicăm în numărul trecut, A.A. Lukin relatează alte momente din activitatea de lucrător al serviciului de informații sovietic, pe care a desfășurat-o Kuznețov. În orașul Rovno, pe atunci ocupat de hitleriști, el face cunoștință cu ofițerul SS Paul von Ortel, pe care-l bănuia că s-ar ocupa cu spionajul.

(Urmare din nr. trecut)

Incît dacă von Ortel ar fi vrut să-l atragă pe Paul Sibert în vreo acțiune de-a lui, atunci ar fi trebuit ca mai întâi el să dea dovadă de bunăvoință.

Și Sturmbannführerul procedă exact așa.

Maiorul anchetează

„Nici un colaborator al Comisariatului german nu știa exact ce atribuții avea pe linie de serviciu maiorul Martin Hettel. Nimeni nu se putea lăuda că ar fi fost vreodată invitat acasă la maior sau că măcar ar fi intrat în biroul lui de la Comisariat. Hettel nu îngăduia să-i treacă pragul nici chiar femeia de serviciu și se lupta singur cu mătura și păianjenii.

Cea mai mare parte a zilei, biroul deșertatului „maior roșcovan“ (cum i se spunea lui Hettel) era încluiat cu cheia, în timp ce stăpînul lui cutreiera, parcă fără nici un rost, celelalte birouri, încercînd să stea la taifas cu colegii. Dar chiar și ofițerii mai mari în grad evitau să discute cu Hettel alte probleme în afara celor impuse strict de serviciu.

Într-o zi, maiorul se oferă s-o conducă acasă pe agenta noastră de legătură Valea Dovgher — fictiva logodnică a lui Sibert. Deși compania lui Hettel nu-i făcea nici o plăcere, Valea socoti că nu era indicat să-și arate antipatia față de un ofițer care, așa cum era lesne de presupus, ar fi putut pricinui neplăceri serioase pînă și unor persoane mai influente decît o modestă secretară de la Comisariatul german.

La început Hettel se purtă destul de grosolan cu fata. Apoi după ce-i făcu câteva complimente banale, îi mărturisii cu tristețe că se simțea foarte singur. Valea știa că după asemenea mărturisiri urma, de obicei, invitația de a petrece seara la restaurant, așa încît se pregătise să-i spună că frecvența foarte rar localurile și numai însoțită de logodnic. La un moment dat, însă, Valea își dădu seama că de fapt pe maior nu ea îl interesa, ci Nikolai Kuznețov.

— Adevărul e că sînt multe nedreptăți pe lumea asta — se lamentă Hettel. — Oberleutnantul Sibert abia a venit la Rovno și a și pus mina pe o fată atît de frumoasă ca dumneata. Iar eu stau aici dumnezeu știe de cît timp și n-am făcut nici o cunoștință interesantă...

După care maiorul oftă adînc și continuă:

— Ei, dar ia spune-mi sincer, Fräulein, cum de a izbutit?

Deși în sinea ei era neliniștită, Valea începu să ciripească vesel. Cu aerul cel mai firesc cu putință, îi turui povestea cunoștinței ei cu logodnicul, ticluită de mult și temeinic.

Dacă Hettel n-ar fi avut faima unanim și tacit recunoscută de spion, întrebările lui ar fi putut să fie considerate o simplă curiozitate și nimic mai mult. Cum lucrurile stăteau, însă, cu totul altfel se puneau întrebarea firească: care era substratul lor? Obșnuita suspiciune a oricărui spion de profesie sau o bănuială care avea temeieri serioase? Nu era lipsit de importanță nici forul căruia urma să-i raporteze Hettel. Una era dacă și-ar fi împărtășit bănuielile unui funcționar superior din direcția Comisariatului, alta dacă ar fi înștiințat Abwehrul¹⁾ și cu totul altceva dacă ar fi fost vorba de Gestapo sau S. D.²⁾

Dar oricum ar fi stat lucrurile, Valea își spuse că trebuie să-l prevină numaidecît pe Kuznețov.

¹⁾ Abwehr = serviciul de spionaj al armatei germane.

²⁾ S. D. (Sicherheitsdienst) = serviciul de siguranță.

În cele din urmă, ajunseră în fața casei tinerei fete. Înainte de a-și lua rămas bun, „maiorul roșcovan“ își exprimă speranța că Fräulein Valentina avea să-i ofere, și asta cît mai curînd, prilejul de a se întîlni cu Oberleutnantul Sibert.

Valea îi făgădui...
Chiar în aceeași seară fata îi relată lui Kuznețov amănunțit, fără să scape nici un detaliu, alarmanta convorbire pe care o avusese cu Hettel.

Comandamentul detașamentului era în dilemă. Pe de o parte, în afară de întrebările lui Hettel nu exista nici un temei care să ducă la concluzia că Sibert ar fi fost suspectat sau chiar demascat. Altfel

de mult nu s-ar mai fi plimbat el liber prin Rovno și n-ar mai fi intrat în clădirea Gestapoului de pe strada Pocitovaia 26.

Pe de altă parte, nu era exclus ca hitleriștii să-l fi „luat la ochi“ dar, neavînd încă dovezi serioase că ar fi spion sovietic, stăteau în expectativă. Impotriva acestei ipoteze, pîdea, însă, faptul că era pușin probabil ca într-o asemenea situație un agent al Gestapoului, cum era Hettel, să fi acționat atît de direct.

În sfîrșit, mai exista o ipoteză — cea mai plauzibilă, de altminteri — potrivit căreia Martin Hettel lucra pentru moment de unul singur, fără să fi inițiat încă pe nimeni în secretele lui. Întorcînd pe toate fețele argumentele „pro“ și „contra“, noi am optat pentru ultima ipoteză și i-am recomandat lui Kuznețov să accepte întîlnirea cu Hettel, cu condiția, însă, să fie foarte prudent.

Dar tocmai atunci von Ortel făcu un pas care, în condițiile Germaniei fasciste unde spionajul devenise o normă de comportare, trebuia apreciat ca cel mai înalt semn de prietenie și încredere.

— Nu prea-mi place maiorul ăsta Hettel de la Comisariat — îi spuse într-o zi Sibert lui von Ortel. O conduce prea des acasă pe Valea. Să știi că eu nu sînt gelos, dar pe logodnica mea o plictisesc insistențele lui.

Von Ortel îl privi cu luare aminte și, după o clipă de gîndire, îi spuse:

— Înțeleg foarte bine antipatia domnișoarei Valentina față de admiratorul ei. Și pentru că îți sînt prieten, Paul, aș recomanda logodnicii tale să stea cît mai departe de Hettel. L-am întîlnit pe acest individ în „casa lui Himmler“ de pe Prinz Albrecht-Strasse. Ai putea să-mi spui ce înseamnă asta?

Explicațiile ar fi fost de prisos. Toată Germania se cutremura numai la auzul

acestei adrese. Pe Prinz Albrecht-Strasse nr. 8 din Berlin se afla direcția generală a Gestapoului și S.D.-ului. Acum nu mai încăpea îndoială că Hettel era agent al Gestapoului.

De ce Intelligence Service?

Kuznețov era acum convins că, din moment ce adusese vorba despre el în prezența Valci Dovgher, Hettel încerca să culegă informații și despre anturajul lui. Ipoteza îi fu confirmată chiar a doua zi, cînd „maiorul roșcovan“ o chemă la el pe Lidia Lisovskaia.

— Te previn că discuția noastră are un caracter strict confidențial, — începu el — și că nu are nici o legătură cu faptul că ne cunoaștem personal. E clar, nu?

Lidia înțelesese bine despre ce era vorba, așa încît încuviință din cap. Hettel își continuă ideea:

— Ce știi dumneata sau sora dumitale despre Oberleutnantul Sibert?

Lisovskaia îi relată tot ce știa că se putea spune. Următoarea întrebare a lui

aproția sfîrșitul iminent. Și o dată cu acesta — și pedeapsa pentru crimele comise de fasciști și de el personal pe pămîntul sovietic. Așa încît, spionul fără scrupule hotărîse să ia un timp contact cu serviciul de spionaj englez pentru ca, trecînd la momentul potrivit de partea lui, să scape de pedeapsă.

Hettel socotise, cum era și logic de altfel, că „spionul englez“ Sibert îi va aprea tăcerea și va pune o vorbă bună despre el șefilor săi de la Londra. Lui personal îi era indiferent pentru cine lucra, pentru Germania sau pentru Anglia. Principalul era să-și salveze pielea... Nu era primul și nici ultimul care proceda în felul acesta... Și din moment ce lucrurile stăteau astfel el, Hettel, nu putea împărtăși nici unui șef al său suspiciunile cu privire la Oberleutnantul Sibert.

Drept care, conducerea detașamentului hotărî ca Nikolai Ivanovici Kuznețov să se întîlnească cu maiorul Hettel, spre a folosi această împrejurare favorabilă în interesul serviciului de informații sovietic.

Greșeala șoferului

Întîlnirea, pe care agentul Gestapoului o dorise cu atîta ardoare, avu loc la 29 octombrie 1943, în casa Lidiei Lisovskaia. Hettel fu cît se poate de prietenos, încercînd să fie cît mai amabil cu noua lui cunoștință și făcînd risipă de complimente la adresa logodnicii Oberleutnantului.

— Fräulein Valentina e foarte prețuită și iubită la Comisariat — rosti el emoționat. — Să bem pentru fericirea dumitale, Sibert.

După ce mai gîliră citeva pîhărele de rom, Kuznețov se ridică și-i făcu lui Hettel o propunere, care parcă-i trecuse abia în clipa aceea prin minte.

— Nu crezi că ar trebui să sărbătorim într-un fel cunoștința noastră, domnule maior? Ei, ce zici? Dacă-mi garantezi că logodnica mea n-o să aștepte nimic, am putea petrece de minune în compania a două femei încîntătoare...

Hettel înțelese numaidecît despre ce era vorba. Era sigur că Sibert n-avea să invite un ins pe care abia îl cunoscuse la un chef cu femei și că discuția avea să se poarte în jurul problemei care-i interesa pe amîndoi. Așa încît acceptă imediat.

Ofițerii își luară rămas bun de la Lidia și plecară. Cum îl zări pe Kuznețov, șoferul lui, un soldat scund dar vînjos, deschise larg portiera mașinii.

— Dă-i drumul! — i se adresă Sibert, făcînd un semn vag cu mina. — Mergem pe ruta obișnuită.

Mașina porni încet la drum. Kuznețov avea de gînd să-l ducă pe Hettel la un om de nădejde, ilegalistul Leonid Stukalo. Trebui, însă, să renunțe la acest proiect, deoarece în preajma casei lui Stukalo se strînsese multă lume și venise chiar și poliția. Se vede treaba că se întîmplase un accident.

„Asta-mi mai lipsea acum — își spuse cu ciudă Kuznețov. — Va trebui să fac cale întoarsă“. Drept care îi porunci șoferului să-i ducă la altă adresă și anume pe strada Legiunilor 53.

— Ne întoarcem? întrebă nedumerit Hettel.

— A, nu, voiam să mergem la o prietenă de-a mea care locuiește aici, dar în ultima clipă mi-am amintit că nu e acasă. Sînt convins că s-a dus la o amicică a ei de pe strada Legiunilor — îi spuse Kuznețov primul lucru care-i trecuse atunci prin minte.

„Robert Glaas era un simplu funcționar la „Packetauktion“ — instituție care avea filiale în toate regiunile ocupate de hitleriști și care expedia în Germania colecte cu alimente și lucruri jefuite de nemți de la populație. Glaas era socotit un funcționar conștiincios, servibil, bun executant. Altminteri nu se remarcă prin nimic deosebit. Conducerea instituției era, însă, mulțumită de el.

Alexandr Lukin

(Va urma)

Studioul „Sahia“ și filmele lui

Impreună cu regizorul A. Ceghinski de la „Lennaucifilm“, am vizitat nu de mult studioul de filme documentare „Alexandru Sahia“ din București. Cu acest prilej am făcut cunoștință cu talentatul lui colectiv de creatori și am vizionat filme produse acolo. Vreau să mă opresc asupra câtorva dintre ele.

„Pe ecran se perindă domol peisajul pitoresc al Deltei Dunării, minuțios redat de regizorul Ion Bostan în filmul „Sub aripa vulturului“. Canale, brațe, petece mici de lacuri, vegetație abundentă, încălzită. Și peste toate, un vultur planind în zbor lin. Domnește liniștea. Dar liniștea este amăgitoare.

În apă, în stufăriș, pe crengile copacilor, în aer — pretutindeni clocotește viața bogată și plină de varietate a păsărilor. Filmul prezintă această viață simplă, atrăgător, fixând atenția spectatorului pe amănunte prețioase.

Al doilea film al aceluiași regizor, „Lumea în beznă“, ne poartă împreună cu camera de luat vederi, prin peșteri întunecoase, peste ape subpământene.

Lumina de sus abia mai răzbate, dar speologiei coboară tot mai adânc. Și fiecare pas al lor prin labirintele fantastice-lor colonade de piatră, prin mizga alunecoasă, peste prăpastii subterane, cere curaj, singe rece, calm. Ce-i indeamnă pe savanți să facă această călătorie periculoasă? Ei caută răspuns la întrebarea: există viață în împărăția întunericului veșnic, de nepătruns?

Latura biologică a filmului e deosebit de interesantă. Ea descifrează spectatorului încă o taină a naturii și face vizibil nevăzutul.

Ion Bostan este un maestru al genului. Animalele, păsările, insectele și natura care le înconjoară sînt întotdeauna pentru el un material pasionant. Filmele lui Bostan se remarcă prin tratarea poetică și concepția materialistă a autorului asupra naturii. Artistul exigent și sever și savantul îndrăgostit de știință alcătuiesc în filme un tot armonios. Și acest fapt le asigură succesul.

Autorii de filme biologice sînt de obicei supranumiți „vinători cu camere de luat vederi“. Ei trebuie să aibă ochiul așezat, răbdare, pasiune, „vânătoarească“, talentul de a smulge naturii secretele și de a le aduce pe ecran. Filmele regizoarei Dona Barta dovedesc că autoarea lor posedă în bună măsură aceste calități. Femeia-„vinător cu aparatul de filmat“ nu este o apariție rară în cinematograful științific.

Am văzut două filme ale Doinei Barta. Primul — „Temă cu variațiuni“, este o mică povestire despre instinctul de apărare al insectelor și animalelor. Această capacitate foarte utilă de adaptare a organismelor vii la mediul înconjurător a fost explicată încă de Darwin. Filmul demonstrează strălucit formele concrete ale adaptării. Cel de al doilea film al Doinei Barta, „Din viața peștilor exotici“, îi introduce pe spectatori în lumea frumoasă ca în basme a adăncurilor marine.

Dona Barta nu deschide drumuri noi în filmul biologic. Dar ea folosește cu tact și pricepere experiența celor mai bune lucrări ale înaintașilor ei și, ca fiecare artist, își aduce nota ei individuală.

Filmul regizorului Zoltan Ternér „Noi și Soarele“ abordează tema influenței activității solare asupra multor fenomene geografice care se petrec pe planeta noastră. Demonstrația se sprijină pe un material solid și convingător privind catastrofele care s-au abătut asupra diferitelor continente din cauza schimbărilor petrecute pe Soare. Acest material este atît documentar cît și științific.

De pe alte poziții a abordat problema realizărilor științei moderne în domeniul electronicii regizorul P. Cojocaru, în filmul „Miniaturi în tehnică“. Autorul și-a propus să prezinte „biografia“ lămpii electronice, concentrîndu-și atenția asupra fundamentului științific al problemelor tehnice.

În producția studioului „Sahia“ un loc important este acordat istoriei, geografiei, etnografiei.

Din acest sector cităm filmele tinărului regizor P. Sirin. În „Povestea leului“ el deapănă istoria unității monetare a României. Simplitatea compoziției, inventivitatea și gustul autorului, precum și dinamismul pe care a reușit să-l găsească într-un material aparent static, fac din „Povestea leului“ o operă interesantă.

„Călătorie imaginară“ a regizorului M. Popescu este o primă experiență a studioului în domeniul filmului fantastico-științific de scurt metraj. Eroul filmului, specialist în cosmonautică, are și o a doua profesie: scriitor de cărți științifico-fantastice. De fiecare dată, după ce își termină treaba la institut, cînd se așează la masa de scris și începe să viseze la călătoria imaginară a eroilor cărții sale în lumile cosmice îndepărtate, de cealaltă parte a mesei își face apariția savantul, care îi controlează sever zborul fanteziei.

În multe din filmele pe care le-am văzut este absolut remarcabil comentariul laconic. Colectivul studioului urmărește ca principalul stilp de susținere al filmului să fie imaginea, nu cuvîntul.

Vizita noastră la studioul „Alexandru Sahia“ va contribui fără îndoială la o îmbogățire reciprocă, la un rodnic schimb de experiență. Ea ne-a lăsat, mai ales, îmbucurătorul sentiment că detașamentul celor ce lucrează laolaltă pentru popularizarea cunoștințelor care contribuie la progresul științei puse în slujba omului, este compact.

M. Vituhnovski

— El o să fie dublura leului în scenele periculoase.
Desen de Boris Bossart

Vedetele cer ocrotire

Titlul ar putea părea ipocrit. S-a găsit cine să ceară ocrotire! Într-adevăr, situația e paradoxală: stele ale ecranului mondial, persoane bogate, ancorate solid în celebritate, nemulțumite și alarmate! Dar să fie oare realmente alarmă, sau simple capricii și poze de vedete?

Nu, titlul trebuie luat absolut în serios, căci e lipsit de fățarnicie. În ciuda extravagantei lui atracționale, paradoxul acesta a evoluat nu o dată tragic. Viața stelarilor de cinema a născut multe legende romantice. Dar iată și un adevăr prozaic. Oamenii pentru care un destin fericit n-a preocupat nici talent, nici succese, nici bogății, se simt deseoriocoliți de fericire. Nu exagerăm nici de data aceasta.

Cum credeți, e posibil să trăiești tot timpul pe scenă, în lumina orbitoare și fierbinte a reflectoarelor, sub „tirul“ permanent al aparatelor de fotografiat și de filmat, sub mii de priviri scormonitoare, crude în indiscreția lor? E posibil să-ți transformi viața într-un nesfârșit spectacol, în care să nu poți ascunde nimic publicului, în care cel mai mărunț eveniment să devină numaidecît subiect de birfeli, de curiozitate scandalosă și jig-nitoare?

Întrebările retorice n-au nevoie de răspuns. Dar ele generează de obicei alte întrebări. Oare poate exista în lumea asta o forță în stare să transforme viața intimă a oamenilor în teme de distracții publice, de scandaluri și intrigi? Din păcate, da. E presa burgheză așa-numită de boulevard. Ea pretinde că publică toate amănuntele din viața actorilor și cîntăreților celebri, în interesul lor: așa le asigură popularitatea.

Celebra stea a ecranului francez, Brigitte Bardot, a declarat nu de mult:

„E insuportabilă senzația permanentă că ești urmărit, supravegheat. Vizavi de casa mea fotografi au închiriat o cameră, de la fereastra căreia mă pîdesc, de dimineață pînă seara, înarmați cu teleobiective. Am fost nevoită să acopăr ferestrele și terasa cu paravane înalte. Nu sînt prea estetice și dau un aer de închisoare, dar n-am încotro. Vara, cînd mă odihnesc în sud, e și mai rău. Acolo nu scap nici o secundă de senzația că obiectivele sînt așințite asupra mea. Acești pirați sînt capabili de orice, numai să capete o temă de scandal.

Mască de carnaval? Nu, Brigitte Bardot se apără de indiscrețiile vinătorilor de senzații.

Se cățără în copaci, pe ziduri, pe stîlpi de telegraf. Orice bărbat pe care reușesc să-l fotografieze lingă mine, este declarat imediat amantul meu. La Saint-Tropez, la cheul din fața vilei mele, a stat o dată ancorată ore în șir o șalupă prevăzută cu câteva lunete. În schimbul sumei de zece franci, turiștilor curioși li se oferea posibilitatea să o vadă pe B. B. în intimitate.

Ziarele acestea au organizat o adevărată bursă a fotografiilor mele. Cele făcute pe căi banditești sînt cotate între 300 și 10 000 de franci, în funcție de doza de senzațional. Cînd am fost însărcinată, au oferit o sută de mii de franci pe o simplă imagine a mea. Casa a fost asediată. Nici n-am putut ieși pe stradă. Odată, cînd m-am încumetat totuși, reporterii s-au năpustit și s-au înghesuit în așa hal încît m-au doborât. Din aceeași cauză am fost nevoită să nasc acasă; la clinică ar fi reușit precis să pătrundă. Reporterii acestor ziare scriu ce le trece prin cap. Adevărul le este indiferent. Unul, de exemplu, spune lucruri frumoase despre mine, dar judecînd după articolele lui s-ar putea crede că sîntem prieteni foarte buni, că îi fac tot felul de confidențe... În realitate nici nu-l cunosc, deși mă tutuiește. Mama se miră: „Cum îți rezistă nervii?“

Să ne amintim că nu rezistă întotdeauna. Să ne amintim că acum cîțiva ani, femeia aceasta celebră a încercat să-și taie venele. Am folosit acest cuvînt simplu: „femeie“ nu din greșală. Fiindcă cu toată gloria și frumusețea ei, Brigitte Bardot vrea să trăiască ca un om normal, care se îndeletnicește cu activitatea sa preferată, și nu „închisă într-o vază și păzită în permanență“. Brigitte vrea să fie ea însăși, mai precis vrea să le spună oamenilor că nu are nimic comun cu imaginea de divă fatală și imorală.

O altă victimă este Jean Gabin, marele actor al ecranului francez, pe care nici celebritatea mondială, nici talentul nu-l apără de însinuări și jigniri.

Nu de mult revista „Ici Paris“ a anunțat divorțul lui Gabin. Această știre a întreit tirajul publicației. După cîteva zile, demascată, așa-numita publicație și-a recunoscut „greșeala“. Și tirajul s-a întreit iarăși.

„O societate cu adevărat demnă de acest cuvînt nu trebuie să suporte asemenea presă — a declarat Jean Gabin indignat. Personal nu dau doi bani pe aceste ziare. Nu le citesc, și la vîrsta mea am pielea tăbăcită. Dar copiii mei merg la școală. Iar părinții colegilor lor, cu voie sau fără voie citesc tot felul de ineptii. Imaginați-vă ce află copiii mei în clasă... Nu, dacă se mai întimplă o dată așa ceva, n-am să mă adresez tribunalului. Vinovații vor simți pe pielea lor cum știu să mă apăr.“

Oamenii hotărîți aleg lupta. După multe tergiversări, Brigitte Bardot a câștigat procesul împotriva ziarelor care și-au pus reporterii pe urmele ei. Sindicatul actorilor, ai cărui membri au fost aproape toți victimele acestei prese, se pregătește să declare război pe față.

Da, stelele cer ocrotire. Cum a cerut — și nu a căpătat — regretata Marilyn Monroe, care într-o seară a luat o doză prea mare de somnifere.

S. Astahov

COREGRAFIE

Giselle rusă

De mai bine de 120 de ani baletul „Giselle“ — capodoperă a coregrafiei romantice — este mereu prezent pe scenele lumii. Eroina lui a devenit un fel de

„Hamlet al baletului“, un personaj etern al teatrelor coregrafice.

Spectacolul a fost creat în 1841 pentru celebra balerină italiană Carlotta Grisi, care a apărut contemporanilor ei ca întruchiparea ideală a personajului. Giselle înseamnă Carlotta Grisi, se spunea atunci. După părerea lui Theophile Gautier, balerina contopa în interpretarea ei cele două extreme ale coregrafiei romantice: era „gingașă și sfioasă ca Tagliioni, vie, ușoară și precisă, ca Elsler“.

În 1850, Carlotta Grisi a făcut un turneu în Rusia. Cu toate că publicul rus cunoștea bine baletul și se mindrea pe drept cuvînt cu prima sa interpretă, admirabila Elena Andrianova, interpretarea Carlotei Grisi a lăsat o puternică impresie.

La începutul secolului nostru celebrele balerine ruse Anna Pavlova, Tamara Karsavina, Olga Spesivțeva, Liubov Egorova au văzut personajul tradițional cu ochii oamenilor aparținînd unei alte epoci. O dată cu ele a început domnia exclusivă a „Gisellei ruse“ pe scena mondială.

Răsfoind recenziile din acei ani îți poți lesne imagina surpriza spectatorilor care asistau de fapt la nașterea unui personaj nou, semînd numai pe dinafară cu obișnuita Giselle romantică.

Fiecare din interpretele citate mai sus era o personalitate puternică, strălucitoare. E de ajuns să comparăm fotografiile Annei Pavlova și Olgăi Spesivțeva, ca să înțelegem ce diferită era concepția lor, cît de tare se simțea amprenta personalității fiecăreia.

Dar timpul mergea înainte cu pași uriași și avea nevoie de altfel de eroi.

Întîlnindu-se cu „Hamletul baletului“, tinerele reprezentante ale coregrafiei sovietice Galina Ulanova și Marina Semionova au căutat în personajul clasic posibilități de oglindire a epocii, a idealului lor estetic.

Există o „Giselle“ a baletului romantic, există o „Giselle“ rusă a Annei Pavlova, Olgăi Spesivțeva, Tamarei Karsavina. În acest sens se poate vorbi de o apropiere spirituală între „Giselle“ a Galinei Ulanova

Marina Semionova în „Giselle“

și aceea a Marinei Semionova. Ulanova a debutat în acest rol în 1932. Interpretarea ei este recunoscută în întreaga lume. Ea a fost aplaudată de sute de mii de spectatori din Europa, Asia, America. Galina Ulanova a dansat în „Giselle“ timp de treizeci de ani, ducînd rolul la desăvîrșire.

Marina Semionova a apărut doar de cîteva ori în rol. Și cu toate că de atunci au trecut treizeci de ani, aparițiile ei au rămas ca un mare eveniment coregrafic. Amîndouă balerinele au văzut vechiul personaj cu ochi proaspeți, întinerindu-l, dîndu-i o viață nouă.

TEATRU

Două premiere moscovite

O nouă premieră pentru lîneret la teatrul „Vahtangov“: piesa „Cenușăreasa“ de E. Șvarț. Conducător artistic — Ruben Simonov. Regizor — S. Djimbinov. Scenografia — S. Ahvlediani. Interpreți: E. Raikina, E. Zorin, I. Volintev, V. Lanovoi, V. Vagrina, D. Peșkov și alții.

Comedia „Servieta de pînză“ a lui M. Zoșcenko figurează printre premierele teatrului „Pușkin“. Regia este semnată de O. Remez, scenografia de B. Messerer. Interpretează L. Grițenko, M. Kuznețova, I. Kolin, S. Eobrov etc.

arta

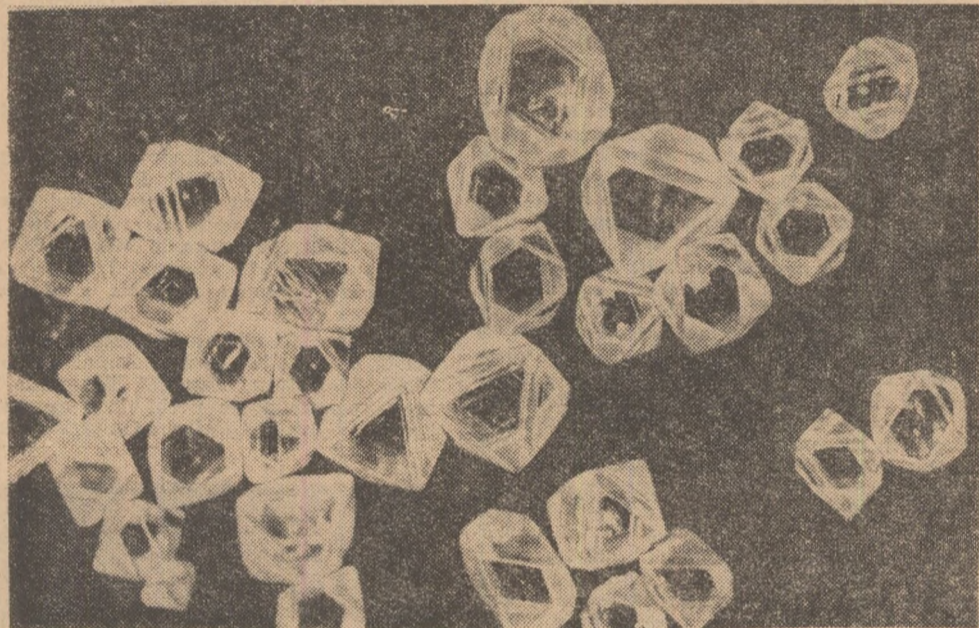
CHIMIE APLICATĂ

Cele 100 de profesii
ale diamantului

- „Zăcămintele“ la 100.000 de atmosfere
- Carate în praf și în pastă
- De la patru ore la 40 secunde

Din vremuri străvechi și pînă la sfîrșitul veacului al XIX-lea diamantul a fost socotit piatra aristocrației. Brillantele au împodobit sceptrele și coroanele împăraților și regilor, veșmintele lor, armele marilor conducători de oști. Dar progresul teh-

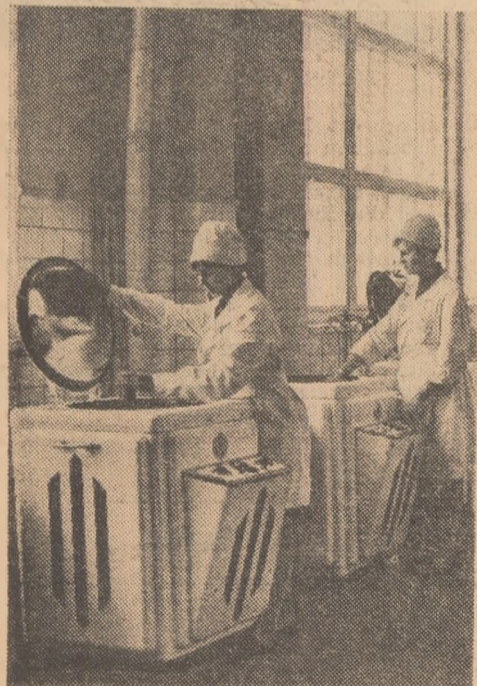
atinge 3000 de grade. Pentru a înțelege mai lesne ce înseamnă această presiune, urmăriți comparația de mai jos. Dacă s-ar construi un obelisc de granit, înalt de 370 de kilometri, presiunea pe unitatea de suprafață de la temelie lui ar fi de

nie i-a modificat radical destinul. În zilele noastre, oamenii nu se mai lasă orbiți doar de frumusețea mineralului, ci îi apreciază deosebi neîntrecuta duritate. Astăzi 80 la sută din totalitatea diamantelor extrase se folosesc în industrie și numai 20 la sută pentru podobe.

Cristalele de diamant folosite în tehnică sînt foarte mici, dar ele dispun de o forță uriașă. Astfel, un cristal de numai un carat, deci de mărimea unui bob de hrișcă, poate să taie geamuri pentru un întreg cartier cu clădiri înalte. Și, pe alt plan, numai mulțumită matrițelor de trefilat cu diamant omul a putut fabrica fire metalice de zece ori mai subțiri decît firul de păr cel mai fin.

Dar folosirea largă a diamantului în industrie este frînată de faptul că pămîntul nu este prea bogat în acest mineral.

Sortarea pulberilor de diamant

De la descoperirea diamantului pînă în zilele noastre au fost extrase pe tot globul abia 152 de tone. Iată de ce specialiștii au visat dintotdeauna să obțină prețiosul mineral pe cale artificială. În Uniunea Sovietică visul a devenit realitate în octombrie 1961. La acea dată, colaboratorii Institutului ucrainean de cercetări în domeniul materialelor și instrumentelor extradate au raportat că au elaborat tehnologia de fabricare a diamantelor artificiale. Prin urmare putea începe folosirea lui în industrie.

Diamantele artificiale se obțin în aparate și instalații în care presiunea este de peste 100 000 de atmosfere iar temperatura

aproximativ 100 000 de atmosfere. Cu asemenea aparate și instalații este dotată uzina experimentală a Institutului. Producția zilnică a acestei unități este de sute de flacoane cu pulbere de diamant. Etichetele de pe ele arată 1000, 2000 și chiar 5000 de carate. Uzina produce, de asemenea, pastă de diamant în tuburi precum și instrumente cu diamante sintetice. Recent a fost construit acolo un disc abraziv cu diametrul de 600 de milimetri. Pentru acest instrument a fost cheltuită o adevărată bogăție: 4066 carate de diamant.

O dată cu organizarea producției pe scară industrială a diamantelor sintetice, aliajul dur a devenit simbolul progresului tehnic. Cu ajutorul instrumentelor din aliaj dur se stabilesc noi recorduri în excavația subterană, în prelucrarea melalelor, a materialului lemnos, granitului, marmurei. Rolul diamantului este de a ascuți rapid instrumentele din aliaje dure, prin urmare de a evita încălzirea lor prea mare. Asemenea rezultate nu se obțin cu instrumente abrazive obișnuite. Cunoșcînd că în Uniunea Sovietică se reascut anual peste zece miliarde de instrumente, vă puteți imagina ce economie de muncă, timp, materiale și energie electrică se realizează mulțumită diamantului.

Diamantul sintetic i se supun materialele cele mai dure și, prin urmare, mai greu de prelucrat. Așa sînt sticla optică și tehnică, cristalul, cuarțul, aliajele dure, faianța, corindonul, marmura, granitul, germaniul, betonul, materialele refractare etc. În industrie sînt mai ales prețuite discurile cu diamant pentru ascuțirea diverselor instrumente. Circa o mie de întreprinderi sovietice s-au convins, din proprie experiență, de înalta eficacitate a diamantelor sintetice folosite în acest scop. Nețezimea suprafeței prelucrate cu scule ascuțite și finisate cu ajutorul discului cu diamante sporește cu două clase. Ceea ce îi sporește, de asemenea, calitatea și mărește termenul de funcționare a piesei în ansamblu.

Un alt domeniu de aplicare a diamantului sintetic, în care pe drept cuvînt se poate spune că el a adus prefaceri revoluționare, este tăierea și prelucrarea materialelor semiconductoare foarte dure și casante, cum sînt germaniul și siliciul. Iată un exemplu: secționarea unei piese brute de siliciu cu diametrul de 35 mm dura pînă nu de mult mai bine de patru ore. Aceeași operație a fost redusă cu ajutorul diamantului la numai 40 de secunde. Mai mult decît atât, pasta sau praful de diamant folosite la finisarea siliciului și germaniului le imprimă acestora o puritate de cea mai înaltă clasă.

Industria sovietică de prelucrare a pietrei se află azi în pragul unei adevărate cotituri. Aceasta va fi determinată de fierăstrăul cu diamante sintetice, care taie cu ușurință blocuri de marmură sau granit în dale cu grosimea de 6—10 milimetri. Ceea ce face ca și costul dalelor

să fie la nivelul celor obișnuite, de ceramică și, deci, să fie larg folosite în finisarea clădirilor.

Dar cu aceasta nu se epuizează utilizările diamantelor sintetice. Într-un recent articol, prof. V. Bakul, directorul Institutului amintit la început, vorbea despre o sută de profesii ale diamantelor. Și își exprima convingerea că în viitor se va ajunge la o mie, căci nu există ramură a industriei unde să nu-și găsească întrebuintare „invincibilul”, cum numeau diamantul vechii greci.

GEOFIZICĂ

Contra stihiei: copaci
de 12 centimetri
și munți din miere

Acoperișuri smulse, copaci doborîți, fire de telegraf rupte. Obișnuitele ravagii făcute de furia uraganului. Dar și mai trist e tabloul pe care îl lasă în urma lor cutremurele. Ruinele orașelor Agadir și Skopje, distrugerile din Chile și Alaska sînt numai cîteva din jalnicele amintiri rămase de pe urma mișcărilor violente ale scoarței terestre.

De ce mijloace dispune știința în lupta împotriva cataclismelor? Pentru a le studia nărvul savanții se folosesc de modele care imită, la proporții reduse, fenomenele naturii. Ne vom opri asupra citorva din ele.

În ianuarie 1953 asupra Scoției s-a abătut un uragan puternic care a culcat la pămînt 3,5 milioane de copaci (de altfel furtunile de intensitate mai mare sau mai mică pricinuesc, în fiecare an, pagube imense pădurilor din Anglia). Așa s-a născut ideea reproducerii uraganului în condiții de laborator. În acest scop a fost „plantată” pe o platformă o pădure de copaci artificiali, înalți de numai 12 centimetri. Platforma a fost apoi instalată într-un tunel aerodinamic în care curenții de aer se mișcau cu viteza corespunzătoare uraganului. Treizeci și doi de copaci au fost prevăzuți cu dispozitive pentru măsurarea presiunii ce lua naștere în trunchiuri sub acțiunea vîntului.

Și iată ce s-a constatat: drumurile și chiar potecile tăiate în pădure intensifică acțiunea distrugătoare a vîntului. Ceea ce înseamnă că la plantarea pădurilor în regiunile bîntuite de vînturi puternice trebuie să se calculeze matematic amplasarea drumurilor.

Dar cutremurele? Cum pot fi ele reproduse în mic? Experiențe de acest fel sînt efectuate la un institut de cercetări din U.R.S.S., pe o platformă ale cărei vibrații reproduc mișcările scoarței Pămîntului. În felul acesta construcțiile antiseismice și toate elementele lor componente sînt supuse unor încercări și observații multilaterale. Cu atît mai mult cu cît în cazul de față macheta are dimensiuni apreciabile: suprafața platformei măsoară 20 metri pătrați, iar greutatea unei „clădiri” poate atinge 30 de tone.

În laboratoarele Institutului de geofizică al Academiei de Științe a U.R.S.S. am putea urmări un fenomen al naturii pe care nimeni nu l-a văzut cu proprii lui ochi, dat fiind faptul că el durează în mod normal milioane de ani: apariția și dispariția lanțurilor muntoase. De data aceasta, însă, din motive despre care va fi vorba mai departe, macheta n-a fost confecționată din roci muntoase. Pentru ca procesele ce decurg în modele să fie asemenea celor din natură, trebuie respectate condițiile impuse de legile analogiei. Cu alte cuvinte fenomenele asemănătoare trebuie să aibă aceleași raporturi dintre parametri (numite criterii de asemănare). Asemenea criterii au și fost descoperite în unele sectoare ca, de exemplu, hidraulica, termotehnica, aerodinamica. În modelarea lanțurilor muntoase criteriile de asemănare au impus confecționarea lor din... miere sau sirop gros. E adevărat că în ultimul timp s-a reușit înlocuirea acestor materiale cu un altul, care are proprietatea de a se colora la comprimare. După culoarea diferitelor sectoare oamenii de știință își dau seama de mărimea și repartizarea forțelor ce acționează asupra lor. Experiențele cu aceste modele au demonstrat, de asemenea, posibilitatea de a detecta zăcămintele de minereuri și chiar de a determina adevărată la care ele se află.

Dar cele mai complicate modele sînt cele ale cliimei. Să reproducem valul de căldură solară, mișcarea maselor de aer, formarea cicloanelor și anticicloanelor, toate acestea ar putea părea de domeniul fanteziei. Și totuși un astfel de model funcționează la Institutul de geofizică aplicată din U.R.S.S. Un sistem complicat de încălzitoare și refrigeratoare reproduce acțiunea căldurii asupra diferitelor zone ale atmosferei.

De pe acum modelele sînt de mare ajutor savanților în studierea fenomenelor naturii. Și nu e exclus ca totemii ele să furnizeze oamenilor arma cu ajutorul căreia vor strîni stihia.

Știința

PSIHOLOGIE

Ceasornicul sufletului

Fiecare din noi a avut ocazia să-și dea seama că scurgerea timpului este percepută subiectiv și variază după împrejurări. O jumătate de oră pare nesfîrșită pe scaunul dentistului, dar trece uimitor de repede într-o societate agreabilă.

Timpul psihologic sau subiectiv este deci mai mult sau mai puțin independent de timpul fizic sau real, adică de cel măsurat cu ajutorul ceasului. După unii psihologi, studiul timpului trebuie neapărat să ia în considerare așa-zisele „ceasuri biologice”, acele mecanisme complexe care permit organismelor vii să țină destul de precis cont de scurgerea timpului. Ele au fost asemănaute de savantul sovietic Dubinaitis cu o mașină electronică de calcul care adună în creier informațiile necesare și după aceea le distribuie centrilor de la periferie. În cazul oamenilor, un asemenea mecanism este cel care-i face să se trezească dimineața cu cîteva minute înainte de a auzi deșteptătorul.

Ideea „ceasului biologic” a fost lansată acum 40 de ani, cînd psihologul francez Henri Piéron a sugerat că accelerarea proceselor fiziologice (creșterea și scăderea temperaturii corpului, de pildă) ar putea determina o modificare a timpului subiectiv. Cercetări ulterioare au demonstrat că ipoteza era întemeiată. Ea se verifică cu deosebire în cursul unor boli, la alcoolici, la morfinomani și chiar la indivizii normali cînd sînt supuși unor tenziuni psihice mari. Sub influența febrei, opului sau emoției, timpul interior este atît de accelerat încît cel obiectiv pare extrem de lung.

Se pune deci întrebarea: evaluarea duratei și succesiunii evenimentelor de către fiecare dintre noi se deosebește oare de durata și succesiunea lor reală, determinate cu ajutorul ceasului sau calendarului? Studiile efectuate de psihologi, medici și fizicieni au scos la iveală cîteva caracteristici ale simțului timpului la om. Una din ele este intervalul perceput cu cea mai mare precizie. Este vorba de un interval scurt: 0,6—0,8 secunde. Sub această limită, omul are tendința să supra-evalueze timpul, deasupra ei să-l subevalueze. Determinările s-au făcut cu ajutorul stimulilor acustici și luminosi. Astfel s-a constatat și că intensitatea stimulilor joacă un rol în aprecierea timpului. Intervalele par cu atît mai scurte cu cît stimulii sînt mai puternici. Adăugînd la acestea și alte experiențe s-a încercat o delimitare a „prezentului psihologic”, ajungîndu-se la concluzia că intervalul de timp socotit „prezent” merge de la 2 la 12 secunde. S-a măsurat, de asemenea, intervalul minim perceput între doi stimuli, care a variat, în funcție de natura acestora, între 45 și 90 milimi de secundă.

Toate aceste experiențe arată că între noțiunea de timp și activitatea senzitivo-motorie există o relație directă, ele influențîndu-se reciproc.

FIZICA

Imaginile vibrațiilor

Cum se pot face vizibile și reproductibile experimental vibrațiile corpurilor, mai cu seamă ale celor cu o structură complexă?

Preocupat de această întrebare fizicienii au început prin a descoperi imaginile sonore făcând să vibreze, cu ajutorul unui aranj de vioră, plăcuțe din metal acoperite cu pulbere. Metoda era însă greoaie și nu permitea să se urmărească fenomenul în timp. De aceea s-a recurs la cristalele piezoelectrice, capabile să transforme oscilațiile electrice în oscilații mecanice și invers. În felul acesta s-au putut imprima frecvențe mari, localizându-se și apoi modificându-se punctele excitate, folosindu-se concomitent sau succesiv mai multe impulsuri, observându-se diverse faze ale fenomenului, urmărindu-se în timp experiențele și reproducându-le după dorință.

S-au studiat astfel vibrațiile corpurilor solide și lichide, făcându-se din ele pulberi sau soluții și răspindindu-le pe plăci sau pe membrane. Cu ajutorul fumului s-au făcut indirect vizibile undele minime apărute în aerul din vecinătatea plăcii care vibra. Corpurile mai complexe au fost acoperite cu o peliculă lichidă, care a permis să se „vadă” evoluția vibrațiilor lor. Sunetele, vocalele și muzica, au putut fi admirate și ele cu ochii.

Figurile obținute pulsează; ele permit să se descopere de asemenea curenții sau ro-

Așa arată optic o măsură (a 27-a) din uvertura operii „Don Juan” de Mozart.

tațiile care apar în anumite tipuri de vibrații.

Examinarea atentă a numeroase serii de imagini sonore a scos în evidență următoarea lege: în aceleași condiții, orice „motiv structural” se reproduce; când se mărește frecvența vibrațiilor, crește și numărul elementelor figurative care sînt dispuse mai ordonat.

Reprezintă însă aceste imagini ale vibrațiilor mai mult decît o curiozitate? Care este raportul dintre asemenea constatări și alte domenii?

Studiul optic al vibrațiilor a atras și mai mult atenția asupra unor fenomene ritmice și asupra periodicității unor procese. În lumea anorganică sînt deosebit de interesante problemele privitoare la cutarea diverselor straturi geologice și la formarea munților. Tot aci trebuie amintite cimpurile de unde electromagnetice și desfășurarea periodică a nenumărate fenomene as-

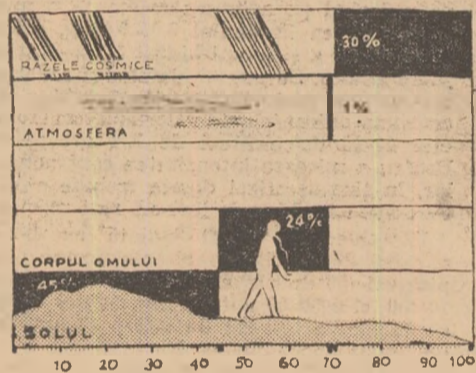
tronomice. Trecînd la manifestările vieții, se constată că în sistemul nervos, în mușchi, în organele de simț nu există practic nici un proces care să nu fie periodic. Prin urmare, se poate spune că procesele fiziologice au un caracter „sonor” și că studiul lor se va putea face, eventual, și pe calea urmării optice a vibrațiilor.

BIOLOGIE

Serviciul de urgență al celulei

Radiațiile ionizante, adică fragmentele de atomi expulzate din lumca lor de cauze naturale sau artificiale și lansate ca niște proiectile asupra materiei din jur, se caracterizează printr-o imensă energie, de sute de mii de ori superioară celei care unește atomii și moleculele dintr-un corp; așa se explică efectul lor asupra materiei iradiate.

Să presupunem că o radiație, o particulă alfa de pildă, trece printr-o substanță, să zicem prin apă. Particula alfa nu e altceva decît un nucleu de heliu compus din doi neutroni și doi protoni; ea este înzestrată deci cu o încărcătură electrică pozitivă dublă. Trecînd prin vecinătatea electronilor din atomii care constituie apa, particula alfa îi atrage spre ea și tinde să-i sustragă atomilor respectivi. Electronul solicitat în felul acesta suferă o modificare a mișcării sale pe orbita din jurul nucleului, ceea ce sfîrșește prin a slăbi echilibrul atomului ca și pe cel al molecu-

Radioactivitatea naturală se datorește în cea mai mare parte razelor cosmice și scoarței terestre. Dar și corpul omenesc răspunde de un procent relativ ridicat prin elementele radioactive implicate în metabolismul celular.

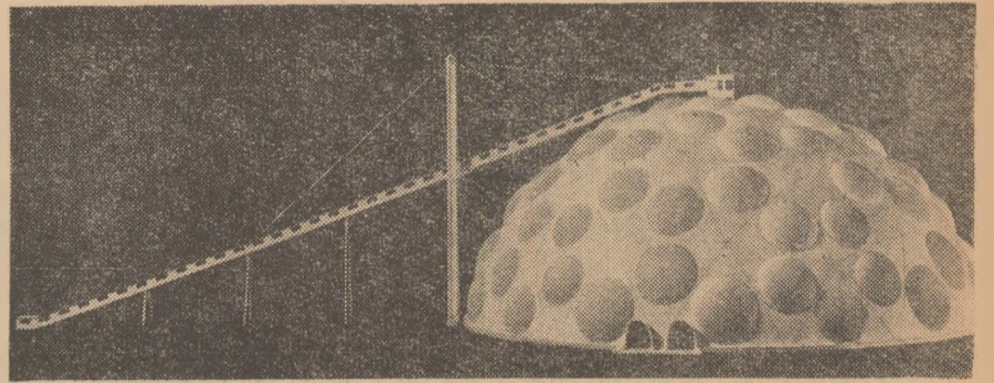
lei din care face parte. Se spune că molecula a intrat în stare de excitație; este încă întreagă, dar legăturile ei interne și-au pierdut stabilitatea și se pot rupe dintr-un moment într-altul. Într-alte cazuri radiația reușește să „desprindă” electronul de moleculă și să-l lanseze în spațiul interatomic. Rămîn atunci două „fragmente” de moleculă: electronul cu încărcătura lui negativă și restul moleculei, care, o dată cu electronul, și-a pierdut și neutralitatea, rămînînd cu o încărcătură pozitivă. Fiind chimic „nesatisfăcută”, această moleculă ionizată este foarte reactivă încercînd să-și recapete electronul pierdut.

Drumul parcurs de radiație este astfel presărat cu molecule excitate și ionizate, care devin „agresive” față de moleculele din jur. Ele tind să modifice organizarea moleculară a materiei ce le înconjoară, dînd naștere unor reacții în lanț care se termină pe de o parte prin refacerea moleculelor ionizate de radiație și, pe de alta, prin formarea unor compuși diferiți de cei prezenți la început. În apă, de pildă, pot apărea molecule de hidrogen și de apă oxigenată.

Timpul necesar radiației pentru a-și completa opera este extrem de redus — cîteva milionimi de secundă. Încă din prima parte a fenomenului (o milionime dintr-o milionime de secundă) au loc modificări considerabile la nivel atomic: o singură particulă alfa emisă de un ac de rادیu și absorbită în mediul exterior dă naștere la aproape 140 000 de ioni pozitivi și la tot atîția electroni.

Dacă lovește materia vie, radiațiile produc o alterare biologică la nivel celular. Se poate vorbi de o ciocnire între două lumi: celula, minunat de bine organizată, care, datorită autoreglării, funcționează cu o cantitate relativ redusă de energie și proiectilul nuclear care poartă cu sine o cantitate enormă de energie, putînd distruge într-o clipită echilibrul funcțional al materiei vii.

Să urmărim din nou drumul unei particule alfa. Substanța pe care o străbate acum este tot apă, de data aceasta însă apa celulară (existentă în corpul omenesc în proporție de 75 la sută). În urma particulei apar în citoplasmă molecule excitate și ionizate, „resturi moleculare”, care reacționează imediat cu cele din jurul lor, inclusiv cu cele specifice materiei vii. Se formează astfel multe substanțe străine

Această clădire în formă de cupolă, proiectată de un grup de arhitecți moscoviți, va fi asamblată din elemente de beton, masă plastică și sticlă și va servi la depozitarea minereului de fier.

de metabolismul normal al celulei și ele reprezintă adevărate otrăvuri. În citoplasmă, moleculele care prezidează la procesele vitale fundamentale pot fi atacate direct de produșii primari (moleculele excitate sau ionizate) ai radiației, iar într-un al doilea timp, pot fi „otrăvite” de substanțele străine formate în cursul reacțiilor inițiate de produșii primari.

Radiațiile pot altera însă și accl sistem complicat și extrem de important pe care-l constituie membrana celulară. Printre altele, ele au rolul de a menține contactul între fermenți și substanțele asupra cărora trebuie să acționeze aceștia ca și de a separa fermenții de substanțele cu care nu trebuie să reacționeze. Aceste funcțiuni pot fi reduse sub influența particulelor ionizante; activitatea normală a fermenților încetează și ei sfîrșesc prin a se ataca unii pe alții, inactivîndu-se.

Pentru a asigura procesele biochimice, care stau la baza vieții și care se reînnoiesc printr-o sumedenie de schimburi cu mediul extern, citoplasma a devenit extrem de adaptabilă, capabilă de autoreparare. Ea dispune de nenumărate rezerve și de un „serviciu de urgență” perfect organizat care ia măsuri atunci cînd se ivește o deficiență. Așa se explică de ce radiațiile au asupra ei un efect redus, în general reversibil, cu excepția dozelor prea masive.

Punctul slab al celulei este nucleul, de mii de ori mai sensibil la radiații. Un exemplu ne va lămuri: pentru a împiedica dezvoltarea unui ou de viespe, citoplasma lui trebuie bombardată cu aproape un milion de particule alfa, dar este suficient ca o singură asemenea particulă să atingă nucleul pentru ca oul să nu se mai poată reproduce.

Marca sensibilitate a nucleului se explică ușor, dacă ne amintim că el este un instrument specializat de transmitere a informației prin moleculele de acid dezoxiribonucleic. Cînd una din ele este modificată sau distrusă de radiație, nu mai e posibilă nici o reparație sau înlocuire. Modelul va fi defectuos, ceea ce înseamnă că toate celulele fiice vor poseda alterarea respectivă; a avut loc o mutație. În cazul cel mai rău acidul dezoxiribonucleic nu se va mai putea replica și deci nu va mai exista diviziune celulară.

În afară de acestea, radiațiile sînt capabile să rupă cromozomii care conțin acidul dezoxiribonucleic, ceea ce are drept rezultat tot inhibarea diviziunii celulare.

În cazurile grave, cînd au fost atinse mai multe categorii de celule care nu se mai pot înmulți, organismul este destinat pieririi prin boala de iradiație. Dacă defectul este localizat la celulele reproducătoare, el nu se manifestă decît la descendenții îndepărtați, atunci cînd ambii părinți ajung să fie purtători ai aceluiași caracter modificat patologic prin mutație.

Se știe că organismele vii sînt supuse în permanență unei radioactivități naturale — care face parte din mediul extern obișnuit — și unora artificiale. Atîta timp cît acestea din urmă va proveni numai din domeniul științific și industrial (examinare radiologică, reactoare nucleare etc.) celulele vii vor fi apărate în suficientă măsură de propriile lor mecanisme.

ENERGETICĂ

Noi resurse pentru omenire

...ce cale să înscrie o nouă pagină în istoria ei.

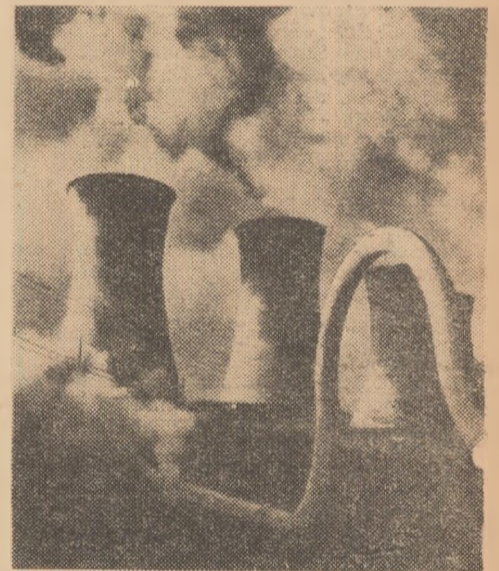
...esc, principala problemă care se pune astăzi în fața științei și tehnicii este obținerea reacțiilor termonucleare controlate. Aceasta deoarece la dispoziția omenirii se află rezerve aproape nelimitate de materii prime pentru combustibilul termonuclear. Eventuala posibilitate de a transforma direct energia atomică în energie electrică urmează să as-

gura producerea acestei „materii prime” a civilizației pretutindeni și în orice cantitate.

Altă resursă de energie căreia i se deschid largi perspective este căldura internă a globului terestru care ar urma să furnizeze căldura și apa fierbîne necesară aglomerărilor urbane și, în unele împrejurări, producerea de energie electrică. În acest sens, în Uniunea Sovietică au fost întreprinse vaste prospecțiuni care au avut drept rezultat descoperirea, la adîncimi relativ mici, a unor pînze de apă cu temperaturi atîngînd pînă la 200°! Potrivit unor calcule preliminare, energia acestor ape ar echivala cu 100—150 milioane tone de cărbune. În fine, într-o serie de țări printre care și Uniunea Sovietică, oamenii de știință își îndreaptă tot mai mult atenția, și rezultatele practice sînt promițătoare, spre folosirea energiei marelor și a Soarelui care de asemeni reprezintă practic, resurse energetice inepuizabile, dar cărora pînă acum li s-a acordat prea puțină importanță.

În ultimul timp însă, acestor posibilități de obținere a energiei atît de necesară omenirii în plin avînt au început să li se adauge altele. În energetică progresul tehnic e caracterizat de tendința de a se reduce numărul de transformări, de a se trece direct de la combustibil la energie.

Unul dintre cele mai noi procedee are la bază principiul transformării magneto-hidrodinamice și constă în inducerea de curent electric în jeturi de gaz ionizat obținut într-o cameră de combustie și încălzit la 2 500—3 000 grade, care se depla-

Formidabilă forță energetică, aburii fierbinți făcînd parcă din infern erau cunoscuți încă de pe vremea lui Dante, care i-a cîntat în Divina Comedie

sează cu mare viteză în inima unui cîmp magnetic. Lucrările întreprinse de cercetătorii sovietici au demonstrat că generații magnetohidrodinamice vor putea furniza curent cu un randament de ordinul a 50—60 la sută.

Un alt procedeu de obținere directă a electricității, considerat de specialiști ca foarte promițător, este acela al elementelor termoelectrice. Dacă sînt asigurate unele condiții, rezerva de energie a materiei activă din punct de vedere chimic și electric (gaz natural, produse ale transformării combustibilului lichid) și în permanență reconstituită, se transformă în energie electrică. Elementele termoelectrice își vor găsi aplicare, în primul rînd, la mijloacele de transport pe roți. În fine, nu mai puțin promițătoare din punct de vedere al eficacității sînt și cercetările întreprinse în domeniul transformării energiei termice în energie electrică prin procedeele termoelectrice și termoelementare, care utilizează materialele semiconductor.

E încă greu de prevăzut care va fi scara la care vor fi folosite noile resurse de energie. Ceea ce e însă stabilit, e faptul că, într-un viitor nu prea îndepărtat, multe dintre ele își vor găsi aplicarea practică. Între 1970—1975, în Uniunea Sovietică aceste resurse vor furniza, după unele calcule, aproximativ 10 la sută din volumul global al energiei electrice produse anual.

În instalația cu vid care funcționează la Institutul central de traumatologie și ortopedie din U.R.S.S. sînt păstrate țesuturile umane care urmează să fie folosite la transplantări.

DE VORBĂ CU PĂRINȚII

Copii nervoși? Nu! Părinții sînt nervoși

„Nu știu ce să mă mai fac cu Petea al meu” — îmi scria nu de mult A.L., juriscult la oficiul juridic al unei întreprinderi din Moscova. În continuare, corespondența îmi relata numeroase exemple ale irascibilității copilului ei, în vîrstă de șase ani. Nervos la culme, micuțul Petea! Să îndrăznești să-i spui ceva că îndată începe să țipe, ce zic, să răcească și să plîngă — să plîngă pînă leșină! Dacă vrei să-i interzici ceva — o jucărie, consumarea de fructe sau bomboane înainte de masă — începe să se zvîrcolească pe jos și urlă, urlă, pînă iar leșină. Spaimă, apel la Salvare, medicamente — și teroarea exercitată asupra părinților de „hipernervosul” Petea se perpetuează așa zi de zi. „Nici noaptea nu are liniște — ne informează mama, pe drept cuvînt alarmată. În timpul somnului, se agită, se lovește cu capul de pernă, și adeseori se trezește noaptea și vine la mine în pat, spunînd că i s-a făcut frică de întuneric, că a visat urît etc. etc.”

Stimată mămică, în materie de copii „nervoși”, medicamente prin „sfatul medicului” nu vă putem recomanda, pentru că fiecare copil prezintă atîtea „necunoscută” ale structurii sale psihice și nervoase, încît mai întîi trebuie să-l consulți cu atenție și abia apoi poți să-i prescrii tratamentul corespunzător. Din cele scrise de dv. însă, îngăduiți-mi să mă indoiesc că Petea este într-adevăr „nervos”, adică „nevropat”, cum îl socotești dv. Petea mîncă bine, Petea are greutatea bună, Petea se joacă cu chef singur sau cu alți copii — ne informați dv. Foarte bine. Petea este deci un copil sănătos. Singurul cusur al lui Petea — de fapt al mamei și tatălui său — este că a fost răsfățat, că a fost „educat” să fie capricios și să-și exprime capriciile asemenea unui mic sălbatic: urlînd, dînd din miini și din picioare, zvîrcolindu-se ca un isteric pe jos etc. Eu nu cred că în momentul de față Petea este un „nervos”, cum îl definiți dv. Dar în mod precis, cusururile educației pe care i-o dați, ale metodelor „psihopedagogice” folosite, dacă vor continua și în viitor, îl vor îmbolnăvi de nervi.

Poate că Petea, spre deosebire de alți copii, are o excitabilitate puțin mărită a sistemului nervos. Copiii sînt în general dinamici, curioși, dornici de cunoștințe noi, deseori fac dezordine în casă, îi tulbură pe cei mari, pun sumedenie de întrebări. Toate acestea sînt, însă, lucruri normale, în legătură cu particularitățile dezvoltării lor. Din păcate, însă, reacțiile unor părinți în legătură cu aceste purtări se manifestă numai prin muștrări și interdicții. „Nu-i voie”. „Nu mă plictisi”. „Ai să afli cînd ai să fii mare”, „Uf! ce copil!” și toate astea spuse pe un ton răstît. Cu Petea, bănuiesc că nu ați procedat așa, ci altfel, însă tot atît de greșit: i-ați satisfăcut toate capriciile, i-ați lăsat să creadă că are voie să facă totul și sînteți pe cale de a face din el un mic tiran egoist.

Ambele metode de educație determină această instabilitate psihică, irascibilitatea copiilor.

Să nu uităm că ceea ce caracterizează copilul este o receptivitate mărită față de influențele exterioare. Tocmai de aceea, noi, adulții, trebuie să fim foarte atenți față de dorințele copiilor, dar în același timp, dacă este necesar, să-i învățăm să îndeplinească micile lor „obligatii” individuale sau sociale. Neputința noastră în educarea copilului se exprimă în dojeni și țipete, care tulbură activitatea sistemului nervos normal al copilului. Dacă copilul a acționat greșit, să-i explicăm calm și logic greșeala lui, să-i arătăm la ce consecințe nedorite poate duce ea.

O influență nefastă asupra sistemului nervos al copilului o exercită și conflictele dintre părinți, neînțelegerile în privința metodelor de educație (de obicei tatăl e excesiv de sever, mama excesiv de îngăduitoare cu greșelile copilului). La surmenarea sistemului nervos al copilului de școală contribuie apoi munca intelectuală prea încordată, lecțiile prea prelungite, vizitarea prea deasă a cinematografulor și teatrelor, urmărirea zilnică și prea îndelungată a emisiunilor de televiziune, cititul excesiv înainte de culcare.

Nu trebuie să uităm că și închisul în casă prea multe ore se repercutează negativ asupra sistemului nervos. Nu fiți chiar atît de mindri și fericiți, stimați părinți, că copilul dv. este un mic „geniu”: joacă șah, cîntă la vioară, învață nu știu cite limbi străine. Toate acestea sînt, nimic de zis, bune, dacă sînt făcute cu măsură, lăsînd un timp suficient pentru joacă și preocupările specifice copilăriei. Nu spulberați, din orgoliul de a avea un talent „precoce”, bucuriile copilăriei, pentru că acest supraefort va avea drept consecință în anii următori o epuizare nervoasă și o întîrziere în dezvoltarea lui intelectuală și psihică. Creați copilului dv. o ambianță liniștită, nu-l iritați, vorbiți cu el încet, logic, asigurați-i un regim corect normal al zilei de lucru și atunci — fără bromuri și alte „calmante” — Petea și toți ceilalți „nervoși” vor avea o dezvoltare neuropsihică și intelectuală normală.

Dr. A. Vinogradov

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Insuficiența paratiroidiană

O cititoare ne scrie că suferă de crize de contracturi ale miinilor, trunchiului și feței, furnicături în tot corpul, dureri de cap, senzație de sufocare și spaimă înainte

de declanșarea crizei. Diagnosticul pus de către medic este **tetanie hipoparatiroidiană** cu hipocalcemie, recomandîndu-i-se injecții intravenoase cu calciu bromat. Cititoarea noastră dorește să cunoască relația care există între glandele paratiroide și scăderea calciului în sînge.

Paratiroidele sînt patru glande mici de culoare galbenă, așezate două cite două în partea superioară și inferioară a glandei tiroide. La început se credea că aceste glande fac parte integrantă din tiroidă. Extirparea lor întîmplătoare, în cursul tiroidectomiilor și contracturile ce urmau, descrise sub numele de **tetanie paratiroidiană**, au condus la descrierea glandelor paratiroide ca formații anatomice independente de tiroidă. A fost studiată totodată și acțiunea fiziologică a hormonului paratiroidian este de a participa la metabolismul fosforului și calciului în organism, menținînd o concentrație constantă a ionului de calciu în serul sanguin. În mod normal, nivelul calciului în sînge se situează în jurul a 10 mg%.

Atunci cînd paratiroidele sînt bolnave, concentrația calciului în serul sanguin scade pînă la 3-4 miligrame%. Cum printr funcțiile fiziologice ale acestei importante substanțe minerale (și anume coagularea singelui, formarea oaselor, ritmicitatea activității inimii, producerea laptelui), una dintre cele mai importante este și menținerea unei excitabilități neuromusculare normale, consecința imediată o constituie contracturile musculare generalizate, însoțite și de celelalte simptome descrise de cititoarea noastră.

Pentru a combate apariția crizelor de tetanie se recomandă un regim alimentar cu cantități suficiente de calciu (lapte și derivate, viscere, carne de animale tinere), prevenirea bolilor infecțioase, precum și a intoxicațiilor cu benzină, eter sau plumb. Tratamentul tetaniei se bazează în primul rînd pe acțiunea calmantă a unor substanțe, ca luminalul 0,03-0,05 g, calciu bromat 1-2 g și cloral hidrat 1,5 g—3 g în julep gumos. Se pot administra și sedative mai ușoare, cum este amestecul de tinctură crategus-oxicanta și valeriană aa 10 g, cite 20-30 de picături de 3-4 ori pe zi. Pentru a micșora intensitatea contracturilor, în timpul crizei dozele trebuie să fie de două sau chiar de trei ori mai mari.

Hipocalcemia va fi tratată cu 1-2 g clorură de calciu pe zi sub formă de picături (80 de picături = 1 g) sau soluție 10/300, cite 20-30 de picături de 3-4 ori pe zi. În loc de clorură de calciu se mai pot da lactat de calciu — 6-8 tablete a 0,5 g sau 4 lingurițe de calciu gluconat. În crizele acute de tetanie, aceste doze pot fi mult crescute. Calciul se administrează pe cale bucală întotdeauna cu o jumătate de oră înainte de masă.

Concomitent cu dozele de calciu prescriese, se mai administrează Vitamina D₂ circa 10.000-20.000 u.i. în 24 de ore, intramuscular, sau 600.000 u.i. de vitamină D₂ pe gură, odată la 20-30 de zile. Dacă acest tratament nu dă rezultatele dorite, se recomandă **dihidrotachisterol** (AT-10) cite 5 mg în 24 de ore, sub formă de picături sau capsule, pînă la obținerea unei calcemii normale. Preparatul AT-10 poate fi dat în continuare ca tratament de întreținere în doze de 1 mg, de 1-3 ori pe săptămînă.

În tratamentul de urgență al tetaniei acute se va face imediat o injecție intravenoasă cu 5-10 ml calciu clorat 10% sau 10-30 ml. gluconat de calciu. Convulsiile și contracturile dispar ca prin farmec la sfîrșitul injecțiilor, dar efectul nu durează mai mult de 1-2 ore. De aceea, în funcție de gravitatea crizei, injecția poate fi repetată de 3-4 ori, adăugîndu-se și calciu pe gură.

În tetania paratiroidă acută, rezultate bune a dat și extractul paratiroidian activ (Parathormonul U.S.P.), care se poate administra de două ori pe zi asociat cu calciu.

Insuficiența paratiroidiană este o boală endocrină care necesită o continuă supraveghere medicală și un repaus fizic și intelectual prelungit.

Medicus

— N-auri de mult cu dintele ăsta?

Poșta medicului

I. CIPU-Com. Margina: Termenii despre care întrebăți se găsesc explicați în volumul „ABC medical” — apărut recent. Vom publica, în limita spațiului disponibil, materiale despre acupunctură și homeopatie.

BOTOȘ R.-București: Afrodiziace sînt substanțele sau alimentele care stimulează impulsurile sexuale — de pildă cantarida, iohimbina, condimentele. 2) Vă recomandăm un examen genital, putînd fi vorba de o prostatită, în care tratamentul cu afrodiziace este ineficace. 3) A treia întrebare nu este clară. Vă rugăm să reveniți.

ANETA SIMION-București: Problema ridicată de dv. este mai mult de ordin educativ decît medical. Marele moralist francez Joubert spunea pe bună dreptate: „Copiii au mai multă nevoie de modele decît de critică”. Procedați deci în consecință, apelînd și la înțelegerea părinților dv.

A. CREȚULESCU — București: Măsurile terapeutice din cursul **andropauzei** cer o indivizualizare strictă. Aplicarea interactivă a diferitelor tratamente „de întinerire” duce la epuizarea mai rapidă a rezervelor funcționale sexuale.

DANIȘ VIRGIL — Constanța: Vă rugăm să ne adresați nouă scrisoarea. O vom transmite autorului articolului respectiv.

CERNĂIANU AUREL — Timișoara: Diagnosticul de sarcină extraterină este într-adevăr un diagnostic dificil. Am publicat un articol pe această temă, în nr. 41 dia 1965.

N. MIHAIL — Sinaia: Datele prezentate de dv. sînt insuficiente pentru a vă da o indicație. Vă rugăm să faceți o radioscopie gastro-intestinală, probe de disproteinemie, ex. coproparazitologic (în serie), leucogramă, după care să reveniți.

PĂTRAȘCU B. DUMITRU — com. Buda-Palanca: Articolele care vă interesează vor apărea în pagina noastră pe măsura spațiului disponibil.

ELENA RADEFIEV — Călărași: Răspunsul s-a rătăcit, probabil, din vina poștei. Vă rugăm să formulați din nou întrebarea și vă promitem să vă răspundem de urgență!

LIONELA S. — București: Șamponul „Tițian” corespunde părului blond închis, pînă la brun deschis. Nu este potrivit pentru păr blond artificial, dă o nuanță tițian lămoasă.

GINA D. — București: 1) Folosirea pudrei este mult discutată, cu toate că ea are rol protector în întreținerea pielii. Excesul de pudră însă, în special pe un obraz uscat și neuns, face ca pielea să se usuce peste măsură. 2) Astăzi fardarea obrazilor a fost aproape abandonată. Pentru a obține o „mină bună” sau pentru a înviora fața prea palidă sau ștearsă, puteți recurge la rujul de obraz.

GELLU ȘI SOȚIA — Dej: Am primit calda dv. scrisoare de mulțumire și ne bucură că v-am putut fi de folos.

KENIA PITCENCU — Jimbolia; MIRCEA IONESCU — Ploiești; COȘNITĂ MARGARETA — București; COSTENCO LEONTINA — Orșova; DOBRE ALEXANDRU — com. Zimbreasa (Roșiori de Vede); WEISSMAN CORNEL — București; OLTEANU MARIN — București; NICU CONDURACHE — Cimpina; LAVINIA CHIRIAN — Arad; AVRAM ȘTEFAN — Lipova; GHERASIM ELENA — Dorohoi; POPESCU LINA — Ploiești; VATS CELICIA — Ploiești; TĂNASE ELENA — București; ANTON COZMA — Com. Trifești-Iași; POLOCAN LEONTE — Com. Breaza-Suceava; KANABE GHEORGHE — Brașov; MAGYAR E. — Jimbolia; MICU ADA — București; AURELIAN DIACONESCU — București; TOTOLICI MARIA — Dorohoi; ALEXANDRU LORINCZ — Oradea; GHEORGHITA BUCOVINA — Brașov; CIOBOTARU ARISTINA — Com. Cîrînești-Suceava; ZAHA GHEORGHE — Arad; SUCIU ANA — Arad; CRISTACHE GEORGE — București; GONGOLA ELENA — Reșița; TEODORESCU ALEXANDRU — Giurgiu: Răspunsurile la scrisorile dv. au fost trimise prin poștă.

N. R.: Răspunsurile la rubrica „Poșta medicului” se dau în ordinea primirii scrisorilor. În cazuri excepționale, cei care doresc să li se răspundă direct prin poștă sînt rugați să anexeze timbrele pentru francarea adresei de răspuns. Răspunsurile în revistă au, însă, prioritate asupra celor prin poștă.

TRINIDAD—TOBAGO

Trei zile în insula lui Robinson

În cursul unei discuții, primul-ministru al Trinidadului și Tobagoului, doctorul Erich Williams, mă întrebă amabil dacă nu aș vrea să vizitez și Tobago, insula lui Robinson Crusoe. Primind răspuns afirmativ, domnia sa zîmbi satisfăcut și dădu dispozițiile necesare...

Aș fi dorit să călătoresc cu o ambarcațiune șubredă, pe o mare agitată cu valuri înalte, stîrnite de furtună sau în orice caz să mi se întîmple ceva ieșit din comun, ca să-i pot ului pe cititori. Dar nu mi s-a împlinit visul. Curînd după convorbirea cu dr. Williams un funcționar amabil îmi oferă un bilet de avion și cîteva pliante turistice, care explicau pînă în cele mai mici amănunte de unde se pot cumpăra suvenire și care e specialitatea casei în fiecare restaurant din insulă. După care mă informă că aveam să fiu însoțit de Kenneth Ablake, șeful serviciului de informații.

Și iată-mă la bordul unui avion, în drum spre Tobago. Sub aripa navei aeriene se zărea o insulă de smarald, încinsă de plaje aurii. Călătoria nu dură mult. După numai

coordonatele insulei indicate de Robinson Crusoe coincid în întregime cu cele ale Tobagoului.

Adevărul e că disputa nu are de fel un caracter abstract. Ea e determinată de probleme materiale foarte concrete și șume de turism și de beneficiile pe care le aduce acesta. E drept că insula e nespuse de frumoasă, că are cele mai bune plaje din lume, că seara pe coasta ei adie o briză plăcută, răcoroasă, că în baruri se dansează *calypso* și *limbo*, că „Steel-Band“-ul este singura orchestră de jazz din lume ale cărei instrumente reprezintă niște butoaie de oțel tăiate la diferite niveluri. Dar la urma urmei asemenea excentricități se pot întîlni și la Miami sau în California. Cu totul altceva este însă Robinson Crusoe. Merită să-ți cheltuiești banii pentru el, socotesc turiștii, ca să poți spune după aceea cunoscuților: „Splendid locuri. Înainte de mine și de nevastă-mea a mai fost pe acolo și Robinson Crusoe“...

Tobago nu e vizitat anual decît de 30 000 de turiști, cifră destul de mică luată ca

după unii specialiști cea mai bună cacao din lume se găsește în Trinidad și Tobago.

Pădurile răsună de ciripitul divin al păsărelelor, ca să nu mai vorbim de priveliștea unică pe care o oferă vizitatorilor coloritul lor splendid. Cele mai renumite sînt „mot-mot“ sau „regina pădurilor“, cu pene aurii-verzui și „gogriço“ de culoare roșie. De altfel, aceasta din urmă a fost aleasă ca simbol al țării.

În Tobago sînt numeroase taxiurile. În schimb lipsesc aproape complet autobuzurile. „Nu e un mijloc de transport prea costisitor pentru călători?“ — l-am întrebat pe Kenneth Ablake.

— Nu trebuie să-i uităm pe șoferi — îmi replică domnia sa. — Introducerea autobuzelor ar spori armata de șomeri cu alte cîteva mii de oameni.

Mărturisesc că nu mă gândisem la acest lucru.

Șoseaua urca spre o veche fortăreață. Lăsarăm în urmă hotelul „Robinson Crusoe“, înecat în verdeață. Proprietarii lui pretind că în acel loc și-ar fi construit Robinson adăpostul. Și legenda are efect: cei mai mulți turiști posedă la acest hotel. Și tot pentru ei a fost „descoperită“ în preajma clădirii ultramoderne „peștera lui Robinson Crusoe“, iar o plajă din apropiere a fost numită „golful piraților“.

Scarborough, capitala Tobagoului, este un orașel cu căsuțe scunde, construite în cele mai diverse stiluri și expus din toate părțile razelor puternice ale soarelui. Fortăreața, cu toate mortierele înnegrite de vreme îndreptate spre Scarborough, e o măturie a grelelor încercări prin care a trecut insula. Căci mica fișie de pămînt, avînd o suprafață de numai 300 de kilometri pătrați, a fost obiectul unor permanente fricțiuni între marile puteri care și-au disputat-o pe vremuri. Franța pretindea că e o veche posesiune a sa, Anglia socotea că îi aparținea ei de drept iar Spania și Olanda o considerau de asemenea colonie a lor.

Astfel, insula a trecut din mină în mină, schimbîndu-și drapelul mai des decît alternează în această regiune sezonul seceros cu cel ploios. Dar în 1898, Tobagoul s-a unit cu Trinidadul și de atunci cele două insule nu s-au mai despărțit.

Înainte de a vizita Tobago avusesem prilejul să admir Marea Caraibilor din diverse unghiuri. Dar atît de frumoasă ca acum nu mi se păruse niciodată, nu mai văzusem, de altfel, nici plajele feerice, acoperite cu un nisip fin, alb ca zăpada.

— Priviți, vă rog, atent în fața dv. — ne îndemnă șoferul, arătînd în direcția mării, spre o porțiune acoperită cu o spumă albă. Este reciful Buku.

— Ah, trebuie să mergi neapărat acolo — îmi spuse emoționat Kenneth Ablake. E o priveliște unică în lume. O să ne scufundăm împreună.

Într-adevăr, niciodată pînă atunci nu mai văzusem atîta frumusețe adunată la un loc. Fundul mării, aflat la o adîncime de numai un metru și jumătate, era acoperit cu recife de corali, printre care lunecau lin sau țîșneau ca o săgeată milioane de pești, cred, neverosimil de frumoși și arborînd cele mai surprinzătoare culori. Deoarece vîntoarea e interzisă aici, iar recifele îi apără de rechini și de alte animale de pradă ei nu știu ce-i teama. La un moment dat am întins mina să prind o astfel de vietate rarismă. Peștele încrămeni o clipă de uimire, apoi sări în lături și începu să înoate, fără grabă, demn, șocat parcă de apucăturile urite ale oaspetelui lipsit de cei șapte ani de acasă.

„După trei zile, robinsonada mea luă sfîrșit. Era timpul să mă reintorc pe Marea pămînt, cum numesc locuitorii Tobagoului, Trinidadul.“

„Peste cincisprezece minute vom ateriza la Port-of-Spain; nu vă uitați bagajele în avion“ — anunță cu un glas monoton stewardessa...

V. Kobiș

DANEMARCA

Un oraș și zbuciumata lui istorie

În limba daneză København — Copenhaga — înseamnă port comercial. Acest nume figurează pentru prima oară în analele istoriei în 1043, iar din 1443 ora-

șul devine capitală a Danemarcei. Astăzi, Copenhaga este principalul centru industrial și cultural al țării și, datorită poziției geografice favorabile — e așezat între Marea Baltică și Marea Nordului — un important port la strîmtoarea Sund. Cea mai mare parte a orașului se află pe insula Seeland, restul pe o insuliță învecinată, Amager.

Orașul a avut o istorie foarte zbuciumată. El a suferit mult din pricina războaielor și a incendiilor. În 1658—59, bunăoară, a fost asediat de suedezi, în 1700 a fost bombardat de flota unită a Angliei, Olandei și Suediei, iar în 1801 și 1807 numai de flota britanică, ultimul atac distrugînd în bună parte orașul. Două incendii puternice, unul în 1794 și celălalt în 1884, au produs și ele mari pagube. În cursul celui de al doilea război mondial Copenhaga, ca de altminteri întreaga țară, a fost ocupată de hitleriști, care, se știe că n-au cruțat nici populația, nici bunurile materiale și spirituale.

Cu toate acestea harnicul popor danez a reconstruit de fiecare dată edificiile distruse, așa că astăzi nu se mai vede nici urmă din vechile răni.

Farmecul orașului îl constituie, se pare, tocmai contrastul puternic dintre străvechile monumente arhitectonice și clădirile ultramoderne, construite toate cu mult gust și finețe. Dar ca să poți înțelege mai bine Copenhaga, cu toate contrastele ei, trebuie să ții seama de faptul că a fost proclamată capitală într-un moment cînd țara era un imperiu întins, din care făceau parte Suedia și Norvegia, ducatele Schleswig-Holstein și Lauenburg, Groen-

În parcul Tivoli

landa, Islanda, insulele Faeroerne și Indiile de vest daneze.

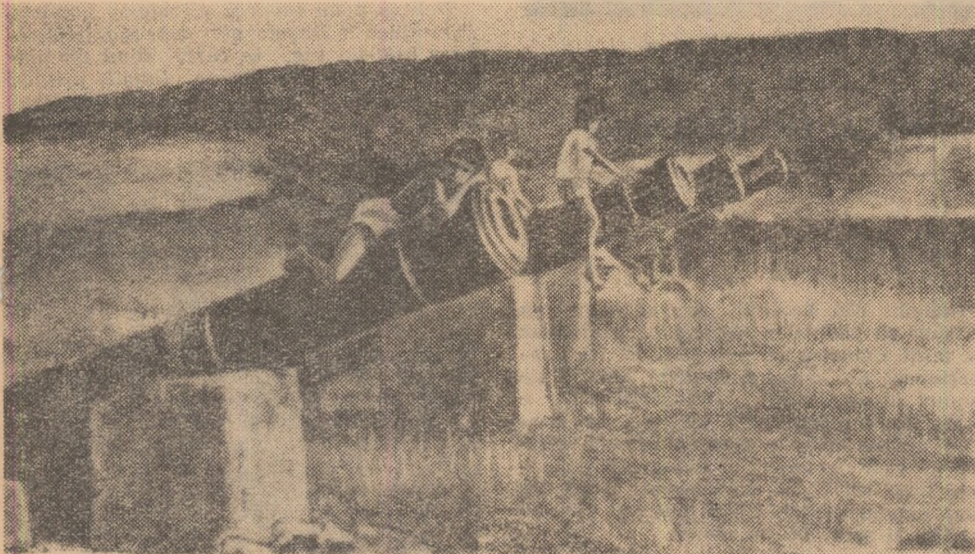
Cu timpul, însă, Danemarca și-a micșorat treptat teritoriul, din posesiunile de peste ocean rămînîndu-i numai Groenlanda iar din Europa, insulele Faeroerne.

În cartierul cel mai vechi al orașului se află castelul Christiansborg, o clădire cu o mie de ferestre și cu ziduri ce constituie o adevărată cronică în piatră a milenarei istorii a țării. El găzduiește astăzi saloanele de audiență ale regelui, Folketingul (parlamentul), Ministerul de Externe, Tribunalul suprem și un muzeu de artă teatrală. Muzeul dispune de o bogată colecție de cărți, scrisori, tablouri și costume, recuzită și machete de decoruri. Dar de-a lungul veacurilor, pe locul unde se află astăzi Christiansborg au mai fost construite încă cinci castele, toate distruse, însă, de războaie și incendii. Dintre acestea amintim numai faimosul „turn albastru“ — străvechea închisoare în care a fost întemnițată timp de 22 de ani prințesa Eleonora Christina Ulfeld de către rivala ei, regina Sofia-Amalia.

Chiar în centrul orașului se află parcul Tivoli, originală oglindă a capitalei, care concentrează parcă în sine tot ce are ea mai frumos. Parcul oferă liniște vizitatorilor doritori să se destindă după o zi de muncă, dar și posibilitatea de a se amuza. În acordurile unor melodii vesele, locuitorii mari și mici ai capitalei daneze se pot roti în carusele amețitoare, se pot plimba cu automobile demodate și fotografia în costum de cow-boy, pot dansa și-și pot verifica incusința de trăgători cu pușca sau pistolul. În frumosul parc se mai ascultă concerte și se fac promenade pe aleile mai liniștite, umbrite de copaci stufoși. De 120 de ani, în vechiul teatru de pantomimă se prezintă comedia clasică cu Pierrot, Colombina și Arlechinul. Fiecare reprezentație se încheie la fel.

Iar în amurg, cînd larma începe să se mai potolească și liniștea pune treptat-treptat stăpînire pe întregul oraș, văzduhul răsună de strigăte răgușite, prelungi. Sînt lebedele sălbătice, care zboară în cîrduri deasupra portului de la strîmtoarea Sund.

R. Mazurov

Astăzi tunurile fortăreței sînt bucuria copiilor din Tobago.

cincisprezece minute de zbor aterizăm pe aeroportul din Tobago. Deși nu era nici nouă dimineața, ne izbi în față un val de aer încins; lumina orbitoare a soarelui ne silea să închidem ochii.

Era de la sine înțeles că, odată ajuns în insulă, trebuia să încerc să elucidez controversata problemă cu privire la fișia le uscat pe care și-a debarcat Daniel Defoe eroul. Căci în afară de Tobago, cîntea de a fi oferit adăpost lui Robinson Crusoe și-o arogă și insula Juan Fernandez. Se știe că pe această limbă de pămînt din Pacific a fost debarcat în 1704 un marinăr răzvrătit, pe nume Alexandr Selkirk. Bietul om a părăsit insula abia după cinci ani și a relatat personal lui Daniel Defoe grelele încercări prin care trecuse. Cîțiva ani mai tîrziu a văzut lumina tiparului celebrul roman „Robinson Crusoe“.

Așadar, dreptatea să fie de partea insulei Juan Fernandez? Nu, locuitorii din Tobago nu se dau ușor bătuți. „Citiți încă o dată cu luare aminte textul integral al cărții — spun ei — și veți vedea că e vorba și despre Trinidad, și despre insulele Barbados și despre Orinoco. Dar chiar și

atare; dar pentru cei 36 000 de locuitori ai insulei înseamnă mult.

„Mașina intră într-o pădurice. Deși era arșiță, aerul era foarte pur și de aceea nu chiar atît de umed ca în Trinidad, cu toate că acesta se află la numai 30 de kilometri depărtare de Tobago. Șoseaua era străjuită de copaci uriași, încărcați cu flori multicolore: albe, galbene, roșii, violete etc. Îndărătul lor se înșirau pilcuri de arbori cu coroane bogate și frunze lăcuite, parcă, numiți „kalabuch“. Ei dau o umbră deasă — lucru de mare importanță în condițiile climatice de aici — și niște fructe de dimensiunile unui pepene galben mic, din care se confecționează vase și instrumente muzicale. Pe aceste meleaguri mai crește și arborele de piine, cu frunze uriașe semănînd cu cele de brusture și cu fructe mari cît merele domnești. Apoi, cît vezi cu ochii se întind numai plantații de cocotieri — principala bogăție a Tobagoului, care asigură hrana băștinășilor.

Cocotierul e un copac foarte puțin pretențios, el nu necesită îngrijire specială. O nucă de cocos îngropată în pămînt se transformă după cinci-zecă ani într-un copac uriaș, încercat cu rod bogat. Un singur cocotier dă pînă la 70 de nucii. Fructul nu e căutat atît pentru sucul dulceag și răcoritor, cît pentru miezul lui lăptos care are infinite întrebuințări. Coaja de nucă e folosită drept combustibil. Din lemnul de cocotier se fabrică mobilă. Coroana e întrebuințată la învelirea caseilor, iar din rădăcină se prepară medicamente.

Mulți palmieri de pe traseu erau culcați la pămînt. O forță neverosimil de mare le frînsese trunchiurile masive ca pe niște bețe de chibrit. Și colibele din preajmă erau distruse. Curînd am aflat și cauza acestei calamități: în urmă cu doi ani, asupra insulei se abătuse puternicul uragan „Flora“, nimicînd aproape tot ce întîlnise în cale.

Dincolo de pădurile de cocotieri se întindeau plantații compacte de arbori de cacao. Acești copaci mari, care încep să rodească în al patrulea an de viață, sînt foarte capricioși. Ei au nevoie atît de căldură, cît și de umiditate și umbră. De ramurile lor erau prinse niște fructe roșietice lungi de 20 de centimetri — cîte 100—150 pe fiecare arbore. Știam că peste două săptămîni, după ce fructele aveau să devină de culoare brună, urma să începă recoltatul. Fiecare fruct conține cîte 30—40 de boabe. După ce sînt uscate și prăjite, se obține din ele celebra cacao. De altfel,

IN GLUMĂ ȘI IN SERIOS

Meditațiile unui candidat la chelie

Omenirea cheleste? Iată o întrebare asupra căreia se mai discută. Dar până ce cei în drept se vor pune de acord vă invităm să citiți rîndurile de mai jos, chiar dacă ele ar părea — după expresia autorului lor — trase de păr...

Din vremuri cîrunte (remarcați metafora în strînsă legătură cu părul) ne-au parvenit o seamă de întâmplări care preamăresc puterea celor cu o podoabă capilară bogată. Ruslan l-a învins pe Cernomor numai după ce i-a retezat barba. Iar perfida Dulila s-a ocupat cu alita ardore de frizura sarmanelui Samson încît pur și simplu l-a lipsit de puterea de a continua lupta împotriva dușmanilor.

Părul bogat însoțește imaginea multor oameni celebri. N-aveți decît să priviți portretele lui Darwin, Einstein, Mendeleiev. Și cine știe ce minunății ar mai fi săvîrșit Diogene, Socrate și Voltaire dacă craniul le-ar fi fost împodobit cu o vegetație luxuriantă!

Conștiința de puterea magică a părului, femeile din Egipt și din Imperiul roman aveau obiceiul — și asta încă înaintea creștinatei noastre — de a și-l pudra cu praf de aur sau de argint. Femeile mai puțin înstărite își puneau cenușă în cap.

Din cînd în cînd pieptenele modei ridică părul femeilor pînă la înălțimea celui de al nouălea val. Alteleori îl lipea de cap. Îi răsucea în zulfuri mari. Îl încrețea mărunt în chip de blană de astrahan. Îl innoda ca o coadă de cal. Și totuși, veacul de aur al artei pieptănăturii a fost secolul al XVIII-lea, cînd măiestria coaforilor trebuia să imbine pictura cu sculptura și teatrul. Capetele cochetelor timpului aduceau a scenă de teatru pe care erau reprezentate fragmente de piese, ducluri și alte evenimente senzaționale.

Dar să nu trecem cu vederea jumătatea masculină a omenirii. E adevărat că bărbații au acordat mai puțină atenție frizurii, orgoliul lor concentrîndu-se în schimb asupra bărbii și mustăților. În Bombay, de pildă, a trăit un om cu mustăți lungi de doi metri. Iar campionul bărbosilor e considerat americanul Lanosette, cu o barbă de trei metri și patruzeci și cinci de centimetri.

Deși sînt ferm convinși că părul e o prejudecată, nu pot să nu-i compătinesc pe cei lipsiți de el. Cum se descurcă, de exemplu, cînd le vine să-și smulgă părul din cap?

Dar merită oare să ne întristăm? Nu încapem îndoielă că succesele chimiei vor rezolva, cu timpul, și această problemă spinoasă. Există chiar o oarecare experiență în acest domeniu. Poate e cazul să se organizeze, de pe acum, centre de donare a părului? Cred, însă, că această măsură ar fi provizorie, căci nu e departe ziua cînd capul fiecărui om va fi împodobit de o clăie de păr sintetic cu un înalt grad de polimerizare.

Ne așteaptă, deci, un viitor luminos. Confrunții mei intru chelie s-ar putea, însă, întreprinde a ce avem de făcut pînă atunci? Nimic. Dacă omenirea va cheli, totuși, să ne consolăm cu faptul că sîntem cu un pas înaintea celorlalți.

L. Vozljejev-Eruditrih

PUNCTE PE I

A bea sau a nu bea?

Nu încercați să răspundeți prin „da” sau „nu”. Căci orice răspuns la o întrebare ca aceasta presupune neapărat un „deși”... sau un „însă”... explicativ.

Așadar, a bea sau a nu bea? Un corespondent al ziarului „Sovetskaia kultura” l-a rugat pe profesorul Mihail Gherasimov să-și spună părerea în această problemă controversată.

— Sînt pentru a bea! Chiar și în fiecare zi...

Nu vă scandalizați. Urmează acel „însă” care va pune punctul pe i.

— Trebuie să știm, însă, cum și ce să bem. Iar cînd vom ști, putem și chiar trebuie să bem zilnic.

Cum rămîne atunci cu celebrul „ficat al alcooliceilor”? Cu scleroza, schizofrenia

Un vechi obicei caucazian cere ca vinul să fie băut din corn

și alte boli înspăimîntătoare pe care le pricinuiesc rațiile zilnice de alcool? Toate astea, afirmă M. Gherasimov, rămîn valabile cînd e vorba de băuturi tari ca vodca, rachiu etc. N-avem decît de cîștigat dacă ignorăm cu desăvîrșire existența lor. Să nu uităm, însă, de acea „băutură sănătoasă și igienică”, așa cum a numit-o Pasteur, pe care omenirea o cunoaște de mii de ani și care poartă denumirea de vin de struguri sec.

— Am avut prilejul să văd cu proprii mei ochi, a declarat profesorul Gherasimov, minunile săvîrșite de vinul din Crimeea. Era prin 1920, în timpul unei epidemii de dizenterie. Diluat cu apă în proporție de două treimi, vinul sec a vindecat mulți bolnavi și i-a imunizat pe cei sănătoși. Iar în ceea ce privește tuberculoza, mă voi referi la mine însumi. În 1918 am descins în Caucazul de Nord cu cea mai autentică tuberculoză pulmonară. Tratatul sanatorial n-a dat rezultate, iar cu alimentația stăteam prost în acei ani. M-a pus, însă, pe picioare vinul roșu caucazian „Cabernet”. Pentru că, se știe, vinul conține o serie de vitamine și, în plus, ucide bacilii de tuberculoză, tifos etc.

Chiar dacă e diluat cu apă, vinul își păstrează însușirile curative. Acțiunea lor — stimulată de microelementele pe care le conține vinul, mai ales cel roșu „Cabernet” — se extinde și asupra unor afecțiuni psihice. În Suedia, de pildă, se experimentează tratamentul cu vin al bolilor psihice.

Dar vinul sec nu e numai un izvor de sănătate, ci și de longevitate. Și dacă în această privință exemplul caucaziilor longevivi ar putea părea neconvîngător (căci ei beneficiază și de o climă excepțional de prielnică) să ne referim chiar la profesorul Gherasimov. Are 81 de ani, e șef de catedră și continuă să țină prelegeri în fața studenților.

Profesorul Gherasimov își încheie pledoaria în favoarea paharului zilnic de vin sec cu următoarea previziune.

„Tăticule, se adresează un școlar părintelui său, ce-i aia vodcă? Nu găsesc cuvîntul în nici un dicționar...” Dar tăticul, în vîrstă de 120 de ani nu știe să-i răspundă. El își ridică nedumerit umerii puternici și soarbe din paharul cu lichid auriu ca lumina soarelui. Recolta anului 2065.

MICA ENCICLOPEDIA

Galoșii

Indienii din bazinul Amazoanelor au început să poarte încălăminte de cauciuc cu mult înaintea europenilor. Ei își confecționau, din cauciuc natural, un fel de papuci impermeabili. „Confecționau” e poate prea mult spus, căci cei ce simțeau nevoia unor asemenea papuci creștau arborele hevea și-și expuneau picioarele unei mici ploii de cauciuc. După un timp cauciucul lichid se întărea și papucii puteau fi scoși de pe picior.

În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea încălăminte de cauciuc s-a răspîndit și în America de Nord. Succesul ei a fost fulgerător, cu toate că forma și dimensiunile așa-ziselor galoși nu-i satisfăceau pe toți. Nord-americanii au adus atunci o inovație, propunînd fabricarea galoșilor pe diferite calapoade de lemn.

Galoșii, așa cum arată astăzi, au fost

confecționați pentru prima oară în 1839, cînd a fost descoperit procedeul de vulcanizare a cauciucului.

Plicul

Apariția pe lume a plicului de hîrtie se datorește unei întâmplări.

La începutul secolului trecut un oarecare Braver, proprietarul unei papetării din orașul Brighton (Anglia) s-a gîndit să atragă atenția trecătorilor printr-un aranjament cît mai original al vitrinei. Așa s-a făcut că, într-o bună zi, în fereastră magazinului a răsărit o imensă piramidă clădită din foi de hîrtie de diferite dimensiuni, începînd cu coli mari de hîrtie de ziar și terminînd cu file mici cît o carte de vizită. Acestea din urmă, plasate în virful piramidei, au plăcut publicului în mod deosebit.

Dacă pînă la expoziția de coli de hîrtie a lui Braver cetățenii orașului își scriau răvașele pe hîrtie de orice format, de atunci încolo ei au optat în exclusivitate pentru cea în formă de carte de vizită. Dar în ciuda faptului că minusculele misive erau considerate o dovadă de bun gust, partizanii lor au fost nevoiți să le recunoască și unele inconveniente. De exemplu: pentru a expedia o scrisoare prin poștă foaia de hîrtie trebuia pliată astfel încît una din părțile ei exterioare să fie rezervată adresei. Or, foițele la modă

erau prea mici și pentru a fi împăturite și pentru a se scrie adrese pe ele. Plîngerile cumpărătorilor l-au determinat pe Braver să inventeze un fel de săculețe de hîrtie în care se introduceau scrisorile. Mai mult, pentru a menține interesul clientului față de foile de hîrtie vindute de el, Braver oferea săculețele de hîrtie sub formă de supliment gratuit.

Succesul plicurilor a fost imens. De la bun început cererea a fost atît de mare, încît Braver nu i-a putut face față și a trebuit să încredințeze fabricarea plicurilor unui număr de 12 fabrici.

Liliput

Cuvîntul a fost creat, în secolul XVIII, de scriitorul englez J. Swift pentru a desemna pe omuleții imaginați de el care populau țara Liliputia. Se poate presupune, însă, știut fiind că Swift cunoștea limba suedeză, că la baza acestei noțiuni au stat cuvintele suedeze lilla și pütte, amîndouă însemnînd mic, prichindel.

Interesant e faptul că în diferite limbi „liliput” e sinonim cu „pitic”, în vreme ce englezii îl asociază mai curînd cu „locuitor al Liliputiei”.

(Din „Nauka i jizni”)

MASCOTE

Format de buzunar

Pentru a nu incurca circulația Londrei, „Thimble” („Degetarul”) este scos la plimbare într-un sac, în care, fiind un măgăruș civilizată, stă foarte liniștit privind interesat la tot ce se petrece în jur. Deși adult, „Thimble” nu e mai mare ca un

măgar nou-născut obișnuit. El reprezintă un prim succes al experiențelor zootehnice întreprinse de Ron Brewer pentru obținerea unor măgari miniaturali destinați copiilor. Ca să nu-și stînjenească cituși de puțin viitorii stăpîni, și mai cu seamă pe părinții acestora, Brewer își educă perfect pensionarii, care sînt învățați de la început să conviețuiască cu copiii, să locuiască în casă și chiar să respecte regulile elementare de igienă. În aceste condiții țesala ar fi deplasată și ea a fost înlocuită printr-un aspirator care asigură toaleta zilnică a mascotelor.

**folosiți
FRISCA
în butelii**

Pentru pregătirea la domiciliu a celor mai variate dulciuri, folosiți frișca în butelii de 1/4 litru

Frișca în butelii se desface la toate magazinele de specialitate

ȚESĂTURI IMPRIMATE

- DIFTINĂ ● FINET
- BORSEC, INDIAN
- ENKA-PIJAMALE

și țesături vopsite în fir și în bucată pentru cămăși și costume produse de

**ÎNTRINDERILE
TEXTILE GALAȚI**

FABRICA ARTICOLE DE TABLĂ

Codlea—Brașov, str. Armata Roșie nr. 147

VINDE DIN STOC DISPONIBIL
următoarele materiale :

- Bandă laminată la rece 70 x 1 mm.
- Tablă zincată 750 x 751 x 1 mm.
- Rame de contor
- Uși de fierdă tip 1 — 4
- Alte materiale din stoc supranormativ.

Informații suplimentare la serviciul de aprovizionare al întreprinderii
Telefon 146 Codlea (Brașov)

**UZINELE
TEXTILE-
CISNĂDIE**

produce:
● COVOARE PLUȘATE
● STOFE DE PALTOANE
● PLEDURI

**DULCETURI
ȘI
GEMURI
DE**

**GUTUI și
PRUNE**

Gustoase și hrănitoare,
păstrează aroma fructelor proaspete

Oameni ai muncii de la sate!

Au apărut agendele și calendarele pentru anul 1966.

Librăriile și magazinele cooperativelor de consum vă oferă pentru însemnările dv. zilnice un bogat sortiment de :

- agende de birou
 - agende de buzunar de diferite mărimi
 - calendare de perete simple și cu file
- Întreprinderile și instituțiile le pot procura și prin virament.

REȚINEȚI

Agende și calendare pentru anul 1966 găsiți la librăriile și magazinele cooperativelor de consum.

Margarina

VEGETALĂ
VITAMINIZATĂ

O grăsime de origine vegetală ce înlocuiește în foarte bune condițiuni untul atât la prepararea prăjiturilor cât și la diferite preparate culinare

Adolescenții și epoca noastră

Se spune: era atomică, era cosmică, era polimerilor, era ciberneticii. Nu e ceva nou. Și în primele decenii ale secolului circulau asemenea formule definiții. Una dintre ele era: „secolul copilului”. Atunci se părea că omenirea nu se ocupase încă niciodată atât de insistent de educația copiilor. Teoriile, opiniile, cercetările și experiențele pedagogice ajunseseră la o cifră fabuloasă. Dar dacă formula de atunci s-ar fi păstrat până în zilele noastre, ea ar fi trebuit precizată. Azi se vorbește tot mai insistent de epoca adolescentului.

Adolescentul, făptură neînțeleasă, care trăiește, se pare, în lumea lui (tot neînțeleasă!) preocupă multe minți. Cohorte de experți — pedagogi, psihologi, sociologi, juriști caută să pătrundă în lumea aceasta, vădind mai multă inventivitate decît, să zicem, primii cercetători ai triburilor africane. UNESCO a organizat o conferință internațională pentru problemele tineretului. În darea de seamă a conferinței înțilnești la fiecare pagină: *the adolescents, les adolescents*, — adolescenții, adolescenții... Ziarele publică cifre, date statistice. Lîngă cuvîntul „adolescent” a apărut un însoțitor permanent: „problema”. Problema adolescenților...

Pentru mulți, adolescenții înseamnă un grup de tineri care își fac apariția la ceasuri tirzii în vagoanele de tramvai sau autobuz pe jumătate pustii, semănd panică printre pasagerii singuratici. Tinerii au coafuri rebele, priviri indifferente. De fapt sînt absolut inofensivi și caută doar un scaun liber ca să se așeze. Dar cei dinăuntru se pregătesc pentru un fel de luptă — se așteaptă la scandaluri, la jigniri. Doar au de-a face cu adolescenții...

Pentru alții adolescenții sînt o problemă de familie. Mama așteaptă cu neliniște ziua cînd băiatul ei va implini 13, 14, 15 ani... La 10 ani era ascultător, tîndru și politicos — un înger, nu alta. Dar la 11 a devenit grosolan, la 13 s-a închis în el. Ce va fi mai departe? Cu cine se va însoți, încotro îl vor atrage noii lui prieteni, în care, după toate semnele, crede mai mult decît în proprii părinți?

Alții, în sfîrșit, au de-a face direct cu adolescenții — maistrul la uzină, profesorul la școală, secretarii organizațiilor de tineret, milițianul sectorist... Lor le vine cel mai greu. În fața lor problema adolescenților se dezvăluie pe deplin. Fiindcă există într-adevăr, o problemă a adolescenților. De aceea situația, necesitățile, interesele acestora trebuie privite cu toată seriozitatea. La 11—12 ani anumite neajunsuri în educație nu depășesc cadrul familiei sau, în cel mai rău caz, pe acel al școlii. Dar adolescentul va intra apoi în viața societății, și tocmai în această perioadă se formează — cel mai adesea pentru totdeauna — atitudinea lui față de muncă, față de oameni și de țară. De aici se impune limpede o concluzie: problema adolescenților nu poate fi abordată fără serioase date științifice referitoare atît la ea cît și la obiectul ei. De aceea e nevoie de o temeinică studiere sociologică a comportării adolescentului, pentru ca pe baza rezultatelor obținute să se poată face recomandări raționale, realiste.

O atenție specială trebuie acordată adolescenților care intră în producție — în fabrici și uzine. Pe de o parte, se obișnuiesc greu cu noile lor obligații, cu noul mediu. Pe de altă parte, se trezesc dintr-o dată că au la dispoziție timp liber, bani și independență. Ceea ce nu-i puțin. De aceea e greșit să-i socotim scoși de sub controlul părintesc sau chiar cel pedagogic. Unii sînt atît de orbiți de încrederea în influența magică a muncii și a colectivului, încît încetează să-și pună chiar întrebări elementare: ce fel de activitate îl așteaptă pe tînăr? În ce mediu a nimerit?

Sigur, nu se pot construi uzine speciale pentru adolescenți, în care aceștia să trăiască ca sub un clopot de sticlă și în care inginerii să fie înlocuiți cu pedagogi. Dar ei au nevoie de o bună organizare, de grija și îndrumarea permanentă a marilor.

În anumite uzine sovietice se încearcă metode speciale de muncă cu adolescenții, fundamentate științific. Altfel nu se poate. Munca aceasta nu poate fi dusă bazîndu-ne numai pe experiența personală. Parcă poți deveni medic numai fiindcă vrei sau ai fost ales de adunarea generală? Pedagogia este și ea o știință cu nimic mai puțin complexă sau mai puțin plină de răspundere decît medicina.

În nici o altă perioadă a vieții sale omul nu are atîta nevoie de colectiv, de tovarăși ca la vîrsta adolescenței. Copilul are familie, adultul de ascendență. Pe cînd adolescentul se îndepărtează oarecum de „vechca-i” familie și în viitor o va avea pe a sa proprie. Acest proces de „eliberare” e foarte normal. Adolescentul

se maturizează. Și crescînd, se compară mereu, vrînd nevrînd, cu cei de o vîrstă cu el. Nu poate, nu vrea să rămînă în urma lor! De aceea îi imită în toate — în modă, în interese, în expresii. Eliberîndu-se din dependența familială, adolescentul nimereste imediat într-un „prizonierat” mult mai aspru și mai despotice: cel al colegilor. E greu să scape de el și nici nu e nevoie. Esențial e ca acest „prizonierat” să-l conducă spre bine, nu spre rău.

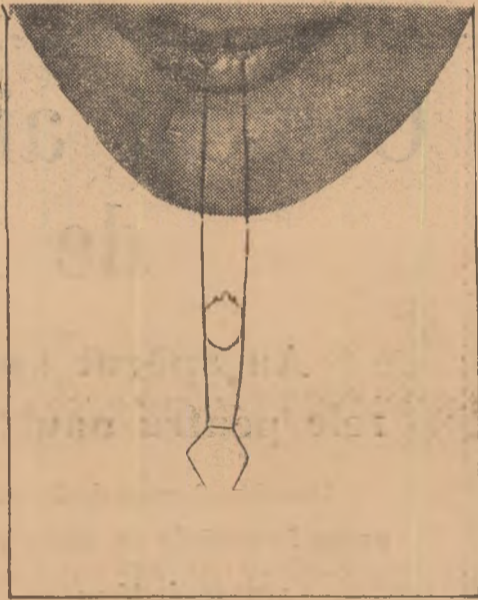
Părinți, nu vă supărați dacă fiica dumneavoastră vorbește la telefon cu o prietenă de care abia s-a despărțit, sau dacă băiatul întîrzie la poartă cu cîțiva colegi. Pentru ei totul e nou în viață — și în primul rînd relațiile între oameni. În aceste discuții interminabile ei își formează opinii, puncte de vedere.

De aceea adolescenții au nevoie de cluburi — multe și de tot felul, în care să poată sta de vorbă, să poată cînta, dansa și organiza activități interesante. Cluburi în care să existe înțelegere pentru rătăcirile posibile ale filozofilor începători (și cine nu-i filozof la 16 ani), cluburi cu tradiții și forme interesante.

În sfîrșit, adolescenții au nevoie de îndrumarea înțeleaptă, fermă și elastică a marilor, care să le asigure independența și să excludă controlul meschin. Adolescenții sînt foarte influențabili, și dacă nu sînt îndrumați, cineva tot va pune stăpînire pe mințile și inimile lor. „N-am cu cine să mă sfătuiască” — se plînge adesea. Ei, dacă ar fi alături un matur în care să creadă, căruia să-i încredințeze totul! Nu împlîntor unii adolescenți se împrielesc — spre binele lor — cu persoane mai vîrstnice.

Dar maturii își asumă rareori responsabilitatea de a-și alege ca prieten un tînăr de 15 ani. Și e păcat. Nu există interlocutor mai interesant, partener mai atent, prieten mai de nădejde, decît omul în perioada timpurie a tinereții sale.

S. Soloveicik

— Spune ceva, te implor!

COSMETICĂ

„Op-art”

În S.U.A. și la Londra sînt foarte la modă două cuvinte cu sonoritate aproape

identică: „Pop” și „Op”. Primul vine de la „popular-art” (artă populară), al doilea — de la „optical-art” (artă optică). Patria amîndurora este S.U.A.

„Optical-art” s-a născut recent de tot. Ea e un fel de replică pe planul „esteticii cotidiene” la îndrăumădirile absurde de fiare vechi, cîrpe, lemnărie, pete etc., prezentate drept opere de artă accesibile tuturor (atît în ce privește înțelegerea lor, cît și, probabil, execuția).

Creatorii americani și londonezi de îmbrăcăminte, țesături, podoabe au fost cuceriți de liniile geometrice ale „op-art”-ului. (De altfel și croitorul parizian Courrèges, care a făcut multă vilvū cu modelele lui, își bazează colecția pe combinația de linii și figuri geometrice.)

Grimerii n-au rămas nici ei mai prejos. Teoreticienii în materie afirmă cu tărie că omul care se ocupă cu fardarea figurilor feminine a devenit o persoană la fel de importantă ca și coaforul sau croitorul.

În fotografiile pe care le reproducem, două manechine londoneze popularizează, ca să zicem așa, creațiile grimerilor „op-artiști”. Iar a treia țată poartă o rochie „op-art”. Apariția lor pe stradă n-a stîrnit scandal, dar nici entuziasm.

(Din „Nedelea”)

MODĂ

Doi regi: fac schimb de păreri

Planeta noastră a încheiat încă un ciclu în apropierea drum circular în jurul Soarelui. Am început un an nou. Ce surprize ne va aduce el pe linia modei?

De curînd la Moscova a avut loc un interesant schimb de păreri între inspectorul general al celebrei firme pariziene „Christian Dior”, Jacques Greppe și creatorul de modele sovietice Viaceslav Zaițev. Înțînirea între acești doi regi ai modei ne-a pus la dispoziție un material deosebit de prețios. Într-un număr viitor vom trăda „secretele” privitoare la îmbrăcăminte. De data aceasta ne vom opri la încălțăminte.

Vom începe cu cizmulitele, fiindcă sînt de sezon. Ele își păstrează pozițiile și anul acesta. Supunîndu-se tendinței generale a modei, cizmulitele au virful mai puțin ascuțit. Carimbul se poartă fix pe picior, ceea ce se poate obține cu ajutorul fermoarului, al nasturilor sau al elasticului. Înălțimea carimbului, ca și a tocului, este variabilă. Sînt moderne bordurile de blană, de piele, țighelele, și-relul etc. Materialul folosit: piele naturală și sintetică.

Nu sînt complet date uitării nici ghețele căpușite.

Cît privește pantofii, tocul subțire continuă să fie la modă (deși i se anunțase sfîrșitul). Nu e vorba numai de pantofii de seară, unde tocul subțire e obligatoriu, ci chiar și de aceia de purtat. Specialiștii au ajuns la concluzia că tocul cui e totuși cel mai elegant. Dar se poartă și tocurele mai groase, pătrate. Linia pantofilor eleganți a rămas alungită și mai îngustă, observație valabilă și pentru încălțămînta masculină.

În sfîrșit, gama coloristică. La pantofii de damă predomină negrul elastic și diferite tonuri de maro. Paralel cu ele sînt moderne nuanțe vișinei putrede și bleumarinul. Pantofii bărbătești sînt dominați de negru și maro foarte închis.

Laureații

O anchetă, organizată printre ziarisții sportivi, i-a desemnat pe cei mai buni zece sportivi sovietici ai anului. Iată rezultatele:

1. Omari Phakadze (Dinamo Tbilisi), campion mondial la ciclism. 2. Valeri Popenenko (Dinamo Moscova), campion european la box. 3. Irina Press (Dinamo Moscova) recordmenă mondială la 80 m. garduri. 4. Liudmila Belousova și Oleg Protopopov (Lokomotiv Leningrad), cam-

Se pare că pe patinoar campionul mondial la ciclism, Omari Phakadze, e mai puțin sigur pe picioarele lui.

pioni mondiali și europeni la patinaj artistic. 5. Boris Spasski (Lokomotiv regiunea Moscova), cîștigătorul turneului candidaților pentru campionatul mondial de șah. 6. Leonid Jabotinski (Forțele Armate Zaporojie), campion mondial la haltere. 7. Viktor Arbekov (Forțele Armate Moscova), campion mondial la motocros. 8. Natalia Kucinskaia (Trud Leningrad), campioană absolută la gimnastică a U.R.S.S. 9. Lev Iașin (Dinamo Moscova), portar al naționalei sovietice de fotbal. 10. Alexandr Ivanțiki (Forțele Armate Moscova), campion mondial la lupte libere.

Pele... în bronz

Anul acesta, cînd Pele va apăra culorile Braziliei la campionatul mondial de fotbal din Anglia, ca și în timpul deplasărilor pe care faimosul jucător le va face pînă atunci cu clubul „Santos” sau cu naționala braziliană, fanaticii lui admiratori nu se vor simți chiar părăsiți. Foarte curînd, Pele, e drept, în chip de statuie de bronz, se va instala definitiv într-un parc central din Sao Paulo. Sculptorul Luis Marrone, autorul statuii, îl va înfățișa pe idolul suporterilor brazilieni în mărime naturală, și bincîntes, cu mingea de fotbal.

După cum s-a mai anunțat, în mai sau iunie anul acesta în viața lui Pele se va petrece încă un eveniment important. El se va căsători cu Rosemarie Cholby, cu care e logodit. Dar nici măcar însurătoarea nu-i va da peste cap calendarul fotbalistic.

